

Ekonomická
fakulta
Faculty
of Economics

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Fakulta ekonomická
Katedra strukturální politiky EU a rozvoje venkova

Bakalářská práce

Zábor volné půdy a její cena od roku 1989

Vypracoval: Anna Melmerová
Vedoucí práce: Mgr. Adéla Mezerová
Konzultant práce: RNDr. Zuzana Dvořáková - Líšková, Ph.D.

České Budějovice 2014

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Anna MELMEROVÁ**
Osobní číslo: **E11566**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Strukturální politika EU pro veřejnou správu**
Název tématu: **Zábor volné půdy a její cena od roku 1989**
Zadávací katedra: **Katedra strukturální politiky EU a rozvoje venkova**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

Cílem bakalářské práce je

- zmapovat zábor volné půdy v České republice jako jedno z hlavních rizik ohrožení půdy nejen v ČR, ale v celé Evropské unii, vývoj cen za zábor půdy od roku 1989, se zaměřením na přeměnu zemědělské půdy na zastavěné plochy,
- zhodnotit legislativní podmínky pro zábor zemědělské půdy a možnosti, jak ovlivnit zábor volné půdy ze strany správních orgánů.

Metodika práce:

1. Literární rešerše (studium odborné literatury dané tematiky, rozdělení a využívání půdního fondu ČR, specifikace jednotlivých složek půdy, definice funkcí půdy, vymezení legislativního rámce EU a ČR)
2. Sběr a analýza získaných informací (historický vývoj záboru půdy v ČR od roku 1989, vývoj cen za zábor půdy od roku 1989, grafická znázornění)
3. Metodika. Analýza a komparace zjištěných dat.
4. Vyhodnocení a závěry. (Výsledky a zhodnocení získaných údajů a informací, návrhy a doporučení)

Rámcová osnova:

1. Úvod, téma a cíl práce, 2. Přehled řešené problematiky, 3. Metodika, 4. Řešení a výsledky, 5. Závěr, 6. Seznam použitých zdrojů.

Rozsah grafických prací: **dle potřeby**
Rozsah pracovní zprávy: **40-50 stran, dle možností**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**
Seznam odborné literatury:

1. **BOUCNÍKOVÁ, Eva a Tomáš KUČERA.** *How natural and cultural aspects influence land cover changes in the Czech Republic?* *Ecológia (Bratislava)*, Vol.24, Supplement 1/2005
2. **HAUPTMAN, Ivo a kol.** *Půda v České republice.* Praha: Consult, 2009, 256 s. ISBN 80-903482-4-6.
3. **NĚMEC, Jiří.** *Pozemkové právo a trh půdy v České republice.* Praha: Výzkumný ústav zemědělské ekonomiky, 2004, 392 s. ISBN 80-86671-12-7.
4. **PROKOP, G., H. JOBSTMANN, A. SCHÖNBAUER.** *Overview of best practices for limiting soil sealing or mitigating its effects in EU-27.* Environment Agency Austria, 2011, 62 s. ISBN 978-92-79-20669-6.

Jiné zdroje:

Zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu

Vyhláška č. 13/1994 Sb. Ministerstva životního prostředí, kterou se upravují některé podrobnosti ochrany zemědělského půdního fondu.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Adéla Mezerová**
Katedra strukturální politiky EU a rozvoje venkova
Konzultant bakalářské práce: **RNDr. Zuzana Dvořáková Líšková, Ph.D.**
Katedra krajinného managementu
Datum zadání bakalářské práce: **30. listopadu 2012**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2014**

doc. Ing. Ladislav Rolínek, Ph.D.
děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
L.S.
PŘÍRODOVĚDNÁ FAKULTA
BUDĚJOVICI 37
370 01 BUDĚJOVICI

doc. Ing. Eva Cudlínová, CSc.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 27. března 2013

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 9. dubna 2014

_____
Anna Melmerová

Poděkování:

Touto cestou bych chtěla poděkovat vedoucí mé bakalářské práce Mgr. Adéle Mezerové a konzultantce RNDr. Zuzaně Dvořákové - Líškové, Ph.D., za odborné a metodické vedení, a za náměty a připomínky, kterých jsem využila při zpracování práce.

Obsah

Úvod, téma a cíl práce	3
1 Přehled řešené problematiky	6
1.1 Půda – význam, funkce, ohrožení	6
1.2 Půda České republiky	9
1.2.1 Evidence a ochrana půdního fondu	9
1.2.2 Členění půdního fondu	11
1.2.3 Složení půdního fondu	13
1.2.3.1 Zemědělský půdní fond	13
1.2.3.2 Nezemědělský půdní fond	15
1.3 Zábor půdy	16
1.3.1 Zábor půdy v ČR	16
1.3.2 Důsledky záboru půdy	17
1.3.3 Ochrana půdy na mezinárodní a národní úrovni	18
2 Metodika práce	20
2.1 Cíl práce	20
2.2 Hypotézy	20
2.3 Použité metody	20
3 Výsledky práce	22
3.1 Legislativní podmínky pro zábor půdy	22
3.1.1 Legislativní rámec ochrany ZPF	22
3.1.2 Základní zásady ochrany ZPF	23
3.1.3 Orgány a osoby podílející se na ochraně ZPF	24
3.1.4 Podmínky a postup odnětí půdy ze ZPF	25
3.1.5 Vyhodnocení ochrany půdy ze strany státu	26
3.2 Zábor zemědělské půdy	30
3.2.1 Vývoj rozlohy ZPF a jeho složek	30
3.2.2 Zábor orné půdy a její přeměna na ostatní složky půdního fondu	34
3.2.3 Souvislost zastavěných a ostatních ploch při zástavbě	37
3.2.4 Vyhodnocení úbytku orné půdy ve vztahu k zástavbě	40
3.3 Ceny za zábor půdy (odvody za odnětí půdy)	42
3.3.1 Konstrukce odvodu za odnětí půdy	42
3.3.1.1 Konstrukce platná v době do 30. 6. 1992	42
3.3.1.2 Konstrukce platná v době od 1. 7. 1992 do 31. 12. 2010	43
3.3.1.3 Konstrukce platná v současné době (od 1. 1. 2011)	43

3.3.2 Příklad stanovení výše odvodu.....	46
3.4 Komparace úbytku půdy a výše odvodů	50
3.4.1 Zjednodušení dat o výši odvodu.....	50
3.4.2 Vlastní porovnání a vyhodnocení.....	51
3.5 Nepřesnost dat o úbytku zemědělské půdy	54
Závěr.....	56
Summary.....	58
Keywords.....	59
Seznam použitých zdrojů.....	60
Seznam tabulek	63
Seznam grafů	63
Seznam obrázků	64
Použité zkratky.....	64
Seznam příloh	64

Úvod, téma a cíl práce

Půda je všude kolem nás, je základem života, přestože to lidé při současném způsobu života vnímají stále méně a méně. A co si vlastně lze představit pod pojmem „půda“? Definic půdy je opravdu mnoho, uvádím zde jednu z těch novějších: „Půda je nejsvrchnější částí zemské kůry, tvořená směsí minerálních součástí, odumřelé organické hmoty a živých organismů. Je vertikálně členěná, propojená se svým podložím a vzniká ze zvětralin nebo nezpevněných minerálních a organických sedimentů.“ (Hauptman a kol., 2009, s. 9).

Půda jakožto jeden z nejdůležitějších přírodních zdrojů je mimo jiné hlavním „výrobním prostředkem“ v zemědělství. Bohužel pro lidstvo se nejedná o nevyčerpatelný zdroj, půda vzniká velmi dlouho a naopak její znehodnocení, ať už je příčina jakákoli, může proběhnout velmi rychle. Jako podstatný faktor životního prostředí je půda platformou veškerého života. Lidstvo ji od nepaměti využívá a zasahuje tak do přirozených koloběhů přírody.

Proto by měla být ochrana půdy a všech jejích funkcí prioritou při veškerých činnostech člověka, což si však lidé někdy neuvědomují vůbec (anebo to nechtějí z mnoha důvodů respektovat), někdy částečně ano (záleží opět na mnoha faktorech), celkově však současná „přetechnizovaná“ doba vede k tomu, že člověk ztrácí vztah k půdě i přírodě jako takové. I z toho důvodu se ochranou půdy zabývají různé orgány a instituce jak na úrovni jednotlivých států, tak i na úrovni nadnárodní - například Evropská unie, Organizace spojených národů - nejdůležitější je však přístup k ochraně půdy u každého jedince (uvědomění si, že je to naše „živitelka“), na úrovni ekonomických subjektů, obecních úřadů, regionů atd.

Mezi hlavní rizika ohrožení půdy patří mimo jiné i zábory půdy (což bylo vymezeno na úrovni České republiky i Evropské unie), které ohrožují více či méně všechny základní funkce půdy, která je jednou z hlavních složek krajiny. Ve smyslu této práce je za volnou půdu považována především ta část půdy, která je označována jako zemědělský půdní fond, tj. ta část, která není přetvořena člověkem na umělé složky krajiny, jako jsou sídla, objekty lidového stavitelství, inženýrské stavby, inženýrské sítě, atd. Na celosvětové úrovni jsou velkým rizikem a ohrožením též zábory lesní půdy, což však není předmětem této práce, neboť v naší republice naopak lesů přibývá.

Zábory půdy, tj. vyjmutí půdy ze zemědělského půdního fondu a její následné především stavební využití (ve veřejném i neveřejném zájmu), není možné úplně zastavit, neboť by tím došlo k zablokování jakéhokoliv – i toho příznivého – rozvoje lidstva, je však nutné ho správně a efektivně regulovat, což je v demokratické společnosti možné pouze zákonem stanoveným způsobem.

Cílem této kvalifikační práce je zmapovat zábory volné půdy v České republice od roku 1989, kdy došlo k významné společenské změně a změně v majetkoprávních vztazích k půdě, znamenající obnovu vlastnických práv k půdě (a postupem času došlo i ke změnám v hodnotách a prioritách, vyznávaných touto společností), až do doby současné. Zároveň je mým cílem zhodnotit způsob ochrany půdy ze strany státu a správních orgánů a efektivnost této ochrany, a to, jaký vliv má cena za zábor zemědělského půdního fondu na množství takto trvale znehodnocené půdy.

Údaje o množství a z nich vyplývajícím úbytku zemědělské půdy v letech 1989-1991 nejsou údaje z katastru nemovitostí (který byl zaveden zákonem v roce 1992), ale z předchozí evidence nemovitostí, která v tehdy platné podobě fungovala minimálně již od roku 1964. Data o úbytku zemědělské půdy vykazují zvláště za roky 1989-1991 oproti dalším rokům poměrně vysoké hodnoty, což mohlo být způsobeno dokončováním velkých „socialistických“ staveb z dob pětiletých hospodářských plánů. Tyto údaje jsou poplatné tehdejší době a nemusí dle mého názoru zcela odpovídat realitě, přesto jsou do této práce zahrnuty.

Vzhledem k tomu, že Český úřad zeměměřičský a katastrální nezveřejňuje v současné době údaje o přírůstcích a úbytcích veškeré zemědělské půdy, ale zaměřuje se v tomto směru pouze na přírůstky a úbytky orné půdy, nemůže být zhodnocena přeměna zemědělské půdy jako takové, ale pouze orné půdy, která je stejně nejhodnotnější a nejrozsáhlejší složkou zemědělské půdy. Spolu s přeměnou na zastavěné plochy bude zároveň zhodnocena přeměna na ostatní plochy, neboť – jak je v této práci uvedeno na konkrétním příkladu – při záboru půdy pro stavební účely spolu zastavěné a ostatní plochy úzce souvisí. Data o přeměně orné půdy na jiný druh pozemků jsou sledována a zveřejňována až od roku 2009, takže bude zhodnoceno pouze období 2009 – 2013.

Přesnost údajů o záboru volné půdy, tj. o úbytku zemědělského půdního fondu, zpracovávaných na základě údajů z katastru nemovitostí, je ovlivněna mimo jiné tím, že

během sledovaného období postupně docházelo a stále ještě dochází k obnovám katastrálních operátů a přechodu do jiné souřadnicové soustavy, a tím i ke změnám výměr jednotlivých pozemků, zemědělského půdního fondu i celkové výměry území.

1 Přehled řešené problematiky

1.1 Půda – význam, funkce, ohrožení

Půdou - jejím vznikem, složením, vlastnostmi, funkcemi, ochranou - se zabývá vědní obor pedologie, česky půdoznalství, který vznikl někdy v první polovině 19. století a má u nás dlouhou historii. Tento vědní obor se dá dělit do dalších dílčích směrů, např. pedofyzika, pedomineralogie, půdní genetika apod. Čeští pedologové se dobrovolně sdružují v České pedologické společnosti, která byla založena v roce 1994 s cílem péče o vývoj půdoznalství, podpory aplikací pedologie v dalších oborech lidské činnosti (mimo jiné na úseku územního plánování), prosazování výuky vědy o půdě na vysokých školách atd.

Půda vznikla v důsledku komplexního působení vnějších činitelů (klíma, organismy, vodní režim, reliéf, kultivační vlivy) na matečnou horninu – v určitém čase a tento proces stále v různé intenzitě pokračuje, proto je možno půdu označit jako „obnovitelný trvale udržitelný přírodní zdroj, ovšem při dodržování podmínky přiměřené ochrany a odpovídajícího způsobu obhospodařování“ (Hauptman a kol., 2009, s. 15). Pokud nejsou tyto podmínky respektovány, a dochází např. k nevratnému záboru půdy, jedná se o přírodní zdroj vyčerpateľný neobnovitelný.

Půdu tvoří směs primárních a sekundárních minerálních součástí, odumřelé organické hmoty a živých organismů jak živočišných, tak rostlinných, vody a vzduchu, a to v různém poměru (minerální součásti převládají). Primárními minerálními součástmi jsou úlomky hornin, např. křemen, živec; sekundárními jsou ty minerály, které vznikly rozkladem primárních minerálů, např. oxid křemičitý, jílové minerály, karbonáty. Živé mikroorganismy v půdě jsou např. bakterie, prvoci, řasy, nižší houby, viry atd., jejich rozmanitost je velká a kolísá podle toho, jak je půda zdravá, tj. neznečištěná (Bergstedt a kol., 2005).

Půda je jedna z hlavních biofyzikálních složek životního prostředí a zároveň je jednou ze složek neživé přírody, která je lidskou populací využívána k uspokojování základních potřeb.

Půda je prostředím, ve kterém žije velké množství nejrůznějších organismů, je stanovištěm planě rostoucích i kulturních rostlin, na kterých jsou závislé ostatní živé

organismy včetně člověka. Je zásadní složkou prakticky všech ekosystémů, a jako základna rostlin, řas a sinic se nepřímou podílí na tvorbě životně důležitého kyslíku (MŽP, n. d.)

Půda má též nezanedbatelný význam ve schopnosti pohlcovat některé znečišťující látky, které se působením metabolismu některých mikroorganismů, žijících v půdě, rozkládají.

Kvalita půdy ovlivňuje celkovou kvalitu životního prostředí, a to tím, že má vliv na kvalitu podzemní vody, povrchové vody i ovzduší. Též ovlivňuje zdraví člověka a živočichů tím, že má vliv na nutriční hodnotu a nezávadnost potravin a krmiv.

Půda je lidmi využívána ke stavbě obydlí, průmyslových objektů, dopravních komunikací, sportovních a rekreačních zařízení.

Jelikož je půda složkou krajinného ekosystému, přisuzuje se jí mnoho funkcí. Dle Hauptmana (2009) patří mezi ty základní:

- produkční funkce – je zdrojem rostlinné i živočišné produkce,
- prostorová funkce – je základnou pro různé socioekonomické aktivity lidí,
- hydrologické a vodohospodářské funkce – retence, akumulace a drenáž atmosférických srážek, zásobárna pro napájení vodních zdrojů,...
- ekologické funkce – je základnou rostlin, zásobárnou vody, minerálních látek, podmiňuje rozmanitost biotopů, biodiverzitu a rozmanitost krajinného rázu,
- sanitární a hygienické funkce – je místem pro významnou část látkového koloběhu, filtračních a samočisticích pochodů,
- pufrací funkce – odpor půdy proti změně koncentrace vodníkových iontů,
- transformační funkce – rozklad organických látek – převod na nejjednodušší minerální složky,
- sociální funkce – je předmětem vlastnictví,
- kulturní funkce – je archivem přírodního a civilizačního vývoje.

Proto je možno půdu označit jako „multifunkční“ (Bukovský a kol., 2012, s. 18).

Na základě výsledků práce komise ochrany půdy Evropské unie byla ve zprávě Evropské komise Provádění tematické strategie pro ochranu půdy a probíhající činnosti

(The implementation of the Soil Thematic Strategy and ongoing activities) z roku 2012
vymezena hlavní rizika ohrožení půdy následovně:

- erosion - eroze,
- acidification - okyselování,
- contamination – kontaminace,
- sealing – zakrytí,
- compaction – utužení,
- biodiversity – biologická rozmanitost,
- salinisation. – zaselování,
- desertification – desertifikace,
- landslides – sesuvy.

V České republice jsou vymezena jako nejzávažnější následující rizika ohrožení
půdy (Hauptman a kol., 2009, s. 156):

- eroze vodní, větrná,
- acidifikace,
- dehumifikace,
- akumulace anorganických a organických polutantů,
- utužení půdy a destrukce půdní struktury,
- znečištění vody povrchové a podzemní, zhoršený vodní režim půd a krajiny,
- devastace půdy těžbou,
- zábory půdy.

1.2 Půda České republiky

Půda je jednou ze složek životního prostředí a jako taková je definována zákonem č. 17/1992 Sb., o životním prostředí. Ustanovení § 2 říká, že „Životním prostředím je vše, co vytváří přirozené podmínky existence organismů včetně člověka a je předpokladem jejich dalšího vývoje. Jeho složkami jsou zejména ovzduší, voda, horniny, **půda**, organismy, ekosystémy a energie.“

1.2.1 Evidence a ochrana půdního fondu

Veškerá půda je v současné době v České republice evidována ve veřejném seznamu, kterým je katastr nemovitostí, a to na základě zákona č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí. Katastr nemovitostí byl zřízen k 1. 1. 1993 na základě zákona č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky, a byly do něj integrovány údaje z pozemkových knih a pozemkového katastru. Základní územní jednotkou seznamu je katastrální území, jednou z dalších jednotek je pak pozemek, členěný dále dle druhu a způsobu využití.

Kromě katastru nemovitostí byl na základě zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, zřízen v roce 2004 pro evidenci půdy a jejího využití další veřejný seznam – Registr půdy LPIS (Land Parcel Identification System), což je geografický systém pro evidenci využití zemědělské půdy dle uživatelských vztahů, sloužící pro administraci dotací. Registr půdy vede Ministerstvo zemědělství ČR, základní jednotkou seznamu je půdní blok o minimální výměře 0,1 ha.

Mezi evidencí zemědělské půdy v katastru nemovitostí a v registru půdy je rozdíl okolo 15 %, který vzniká tím, že v katastru nemovitostí je evidována veškerá půda, v registru půdy pouze ta, která byla přihlášena jejími uživateli. Navíc registr půdy obvykle nezachycuje zemědělskou půdu v zastavěných územích, malé záhumenky, zahrady a opuštěnou půdu. Například na konci roku 2002 zabírala zemědělská půda dle katastru nemovitostí rozlohu 4.272.801 ha, dle registru půdy to bylo 3.709.427 ha (Trojáček, 2004, s. 36).

Podle údajů z katastru nemovitostí činila k poslednímu dni roku 2013 rozloha půdy České republiky 7.886.707 ha, z toho zemědělská půda zabírala 4.219.867 ha, tj.

53,51 %. Na konci roku 1989 činila rozloha půdy České socialistické republiky jakožto části federativního státu Československé socialistické republiky 7.886.360 ha, z toho zemědělská půda zabírala 4.296.325 ha, tj. 54,48 %. Rozloha zemědělské půdy se za sledované období snížila o více než 76 tis. ha.

Pokud se podíváme ještě dále do minulosti, zjistíme, že od roku 1936, kdy rozloha zemědělské půdy činila 5.137.279 ha, ubyla skoro pětina této vzácné složky životního prostředí. Důvodů bylo v minulosti více: odsun Němců a následné nedosídlení pohraničí po druhé světové válce, instalace „železné opony“ a socializace zemědělství po roce 1948, činnost vojsk (mimo jiné vytvoření vojenských újezdů), extenzivní industrializace, rozvoj urbanizace atd. (Bičík, Kupková, 2010).

Vzhledem k tomu, jaké funkce půda plní, jaký má pro lidstvo význam, a též k tomu, že je nenahraditelným přírodním zdrojem, je její evidence a zároveň ochrana veřejným zájmem a je nasnadě co nejvyšší stupeň její ochrany. Proto byly v České republice za tímto účelem přijaty příslušné zákony a další předpisy, proto jsou k ochraně půdy zřízeny nebo pověřeny orgány státní správy nebo samosprávy (viz kapitola 3.1). V ochraně půdy a v péči o ní se angažují i jiné organizace než stát, například již jmenovaná Česká pedologická společnost, Společnost pro ochranu půdy v ČR, o. s. aj.

O tom, zda je půda ze strany státu nějakým způsobem chráněna, je opět uveden údaj v katastru nemovitostí, a to jako informace o způsobu ochrany nemovitosti, v tomto případě konkrétně pozemku, například

- zemědělský půdní fond,
- pozemek určený k plnění funkcí lesa,
- chráněná krajinná oblast,
- národní park,
- evropsky významná lokalita atd.

Jednotlivé způsoby ochrany zajišťují různé orgány veřejné správy na základě zvláštních právních předpisů, například ochranu zemědělského půdního fondu zajišťují orgány ochrany zemědělského půdního fondu od úrovně pověřených obecních úřadů přes krajské úřady až po Ministerstvo životního prostředí, a to na základě zákona č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu.

1.2.2 Členění půdního fondu

Rozčlenění půdy se pro účely katastru nemovitostí provádí podle přílohy vyhlášky č. 357/2013 Sb., o katastru nemovitostí následujícím způsobem:

- orná půda,
- chmelnice,
- vinice,
- zahrada,
- ovocný sad,
- trvalý travní porost,
- lesní pozemek,
- vodní plocha,
- zastavěná plocha a nádvoří,
- ostatní plocha.

Kromě druhu pozemku se u veškerého půdního fondu evidují v katastru nemovitostí ještě další údaje, například příslušnost do katastrálního území, parcelní číslo, výměra parcely, způsob využití pozemku, typ a způsob ochrany nemovitosti, atd.

V zákoně č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, je zemědělský půdní fond členěn mírně odlišným způsobem, a to následovně:

- orná půda,
- chmelnice,
- vinice,
- zahrady,
- ovocné sady,
- louky,
- pastviny,
- půda, která byla a má být zemědělsky obhospodařována, ale dočasně obdělávána není,

(u výše uvedené půdy je v katastru nemovitostí uveden u jednotlivých pozemků údaj o způsobu ochrany jako součásti zemědělského půdního fondu),

- rybníky s chovem ryb nebo vodní drůbeže a nezemědělská půda potřebná k zajišťování zemědělské výroby, jako polní cesty, pozemky se zařízením důležitým pro polní závlahy, závlahové vodní nádrže, odvodňovací příkopy, hráze sloužící k ochraně před zamokřením nebo zátopou, ochranné terasy proti erozi apod.

(tento půdní fond není v katastru nemovitostí označen jako zemědělský).

Podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, se pro evidenci využití půdy podle uživatelských vztahů člení půda na půdní bloky, které představují

- souvislou plochu zemědělsky obhospodařované půdy zřetelně v terénu oddělenou, dále dělenou podle kultury na:
  - ornou půdu,
  - chmelnice,
  - vinice,
  - ovocné sady,
  - louky,
  - pastviny,
  - ostatní,
- souvislou vodní plochu využívanou pro účely chovu ryb, vodních živočichů a pěstování rostlin,
- souvislou plochu zalesněné půdy.

Ostatní půda, nepatřící do těchto půdních bloků, tedy tvoří půdu lesnickou a zemědělsky neobhospodařovanou.

Půdu je možné členit dle mnoha dalších kritérií, různí autoři používají různá kritéria, například

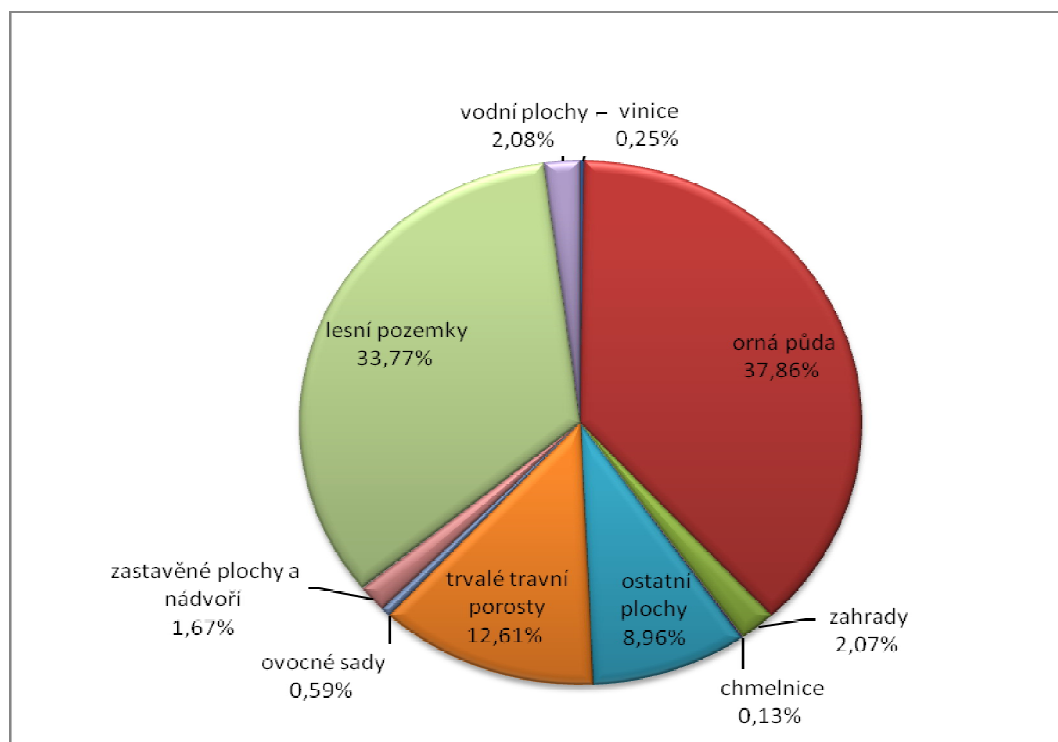
- podle zrnitosti na písčité, hlinitopísčité, písčitohlinité, hlinité, jílovitohlinité, jílovité, jíly,
- podle výškové stupňovitosti na nivní, lužní, černozemě, hnědozemě, podzoly...

- podle struktury na kulovité, polyedrické, hranolovité a deskovité,
- podle salinity na slabě zasolené, střední zasolené, silně zasolené, atd. (Sáňka & Materna, 2004, s. 12-32)
- podle hlavní půdní jednotky na černoze, hnědozem, luvizem, kambizem, podzol, fluvizem, černice.

1.2.3 Složení půdního fondu

Území naší republiky je v současné době tvořeno přibližně z 53,5 % zemědělskou půdou a ze 46,5 % půdou nezemědělskou. Procentní podíl jednotlivých druhů pozemků na celkové výměře republiky ke dni 31. 12. 2013 ukazuje následující graf.

Graf 1: Podíl pozemků dle druhů na celkové výměře republiky k 31. 12. 2013

Zdroj: Český úřad zeměměřičský a katastrální, vlastní zpracování

1.2.3.1 Zemědělský půdní fond

Jak už bylo uvedeno výše, do zemědělského půdního fondu patří pozemky katastru nemovitostí druhu orná půda, chmelnice, vinice, zahrada, ovocný sad a trvalý

travní porost (v § 1, odst. 2 zákona č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, je trvalý travní porost označen jako louky a pastviny, a tak též byly do roku 1999 evidovány v katastru nemovitostí). Největší část z celkové rozlohy 4.219.865 ha zemědělské půdy tvoří orná půda, naopak nejmenší chmelnice – viz přehled rozlohy jednotlivých složek zemědělského půdního fondu se stavem k 31. 12. 2013 v tabulce 1.

Tabulka 1: Rozloha jednotlivých druhů pozemků a jejich podíl na celkové rozloze zemědělského půdního fondu k 31. 12. 2013

druh pozemku	orná půda	chmelnice	vinice	zahrada	ovocný sad	trvalý travní porost
výměra v ha	2 985 792	10 312	19 652	163 476	46 172	994 461
podíl v %	70,76	0,24	0,47	3,87	1,09	23,57

Zdroj: Český úřad zeměměřičský a katastrální, vlastní zpracování

V katastru nemovitostí je u zemědělské půdy jedním z evidovaných údajů i informace o vztahu bonitovaných půdně ekologických jednotek k parcelám. Bonitovaná půdně ekologická jednotka (BPEJ), definovaná vyhláškou Ministerstva zemědělství č. 327/1998 Sb., je část (areál) zemědělské půdy, která má stejné stanovištní a produkční vlastnosti dané půdou, klimatem a reliéfem terénu. Je k ní možné přiřadit údaje o produkci a ekonomickém efektu hlavních zemědělských plodin. Je základní mapovací a oceňovací jednotkou v oblasti zemědělství, označuje se kódem složeným z pěti číslic:

1. číslice vyjadřuje klimatický region (od 0 do 9),
2. a 3. číslice vyjadřuje hlavní půdní jednotku (od 01 do 78),
4. číslice vyjadřuje sklonitost a expozici ke světovým stranám (od 0 do 9),
5. číslice vyjadřuje skeletovitost a hloubku půdy (od 0 do 9).

Údaje o vztahu BPEJ k parcelám jsou průběžně aktualizovány.

Dle ustanovení § 1, odst. 3 zákona č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, patří do zemědělského půdního fondu též rybníky s chovem ryb nebo vodní drůbeže a nezemědělská půda potřebná k zajišťování zemědělské výroby, jako polní cesty, pozemky se zařízením důležitým pro polní závlahy, závlahové vodní nádrže, odvodňovací příkopy, hráze sloužící k ochraně před zamokřením nebo zátopou, ochranné lesy proti erozi apod.

1.2.3.2 Nezemědělský půdní fond

Do této kategorie patří pozemky druhu lesní pozemek, vodní plocha (tj. vodní toky, vodní nádrže přírodní i umělé, rybníky, atd.), zastavěná plocha a nádvoří a ostatní plocha (např. manipulační plochy, neplodná půda, jiné plochy, skládky). Největší část z celkové rozlohy 3.666.840 ha nezemědělské půdy tvoří lesní pozemky, naopak nejmenší zastavěné plochy – viz přehled rozlohy jednotlivých složek nezemědělského půdního fondu se stavem k 31. 12. 2013 v tabulce 2.

Tabulka 2: Rozloha jednotlivých druhů pozemků a jejich podíl na celkové rozloze nezemědělského půdního fondu k 31. 12. 2013

druh pozemku	lesní pozemek	vodní plocha	zastavěná plocha a nádvoří	ostatní plocha
výměra v ha	2 663 731	164 377	132 090	706 642
podíl v %	72,64	4,48	3,60	19,27

Zdroj: Český úřad zeměměřičský a katastrální, vlastní zpracování

1.3 Zábory půdy

1.3.1 Zábory půdy v ČR

Zábory volné půdy neboli odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu je faktem, který nelze ignorovat a vzhledem k významu půdy je třeba se jím zabývat na nejvyšší státní úrovni, o čemž svědčí i současný vládní návrh novelizace zákona o ochraně zemědělského půdního fondu. Data, vycházející ze statistických sledování o tom jasně vypovídají, což ovšem odpovídá situaci ve většině států Evropské unie. Úbytek zemědělské půdy jako takové není způsoben pouze zástavbou (tzv. suburbanizace – výstavba průmyslových, logistických a nákupních zón, infrastruktury, rezidenčních čtvrtí) ale i zalesňováním zemědělské půdy (Němec, 2004) případně převodem do vodních ploch (a z nepatrné části i zpřesňováním evidence). Úbytek obhospodařované zemědělské půdy republiky, například převod orné půdy do trvalých travních porostů, je též způsoben zemědělskou politikou Evropské unie, světovou globalizací, jejímž důsledkem je stále větší dovoz potravin, ať už v rámci Evropské unie či ze zbytku světa, malou konkurenceschopností českých zemědělců, atd.

Zábory volné půdy v podobě trvalého odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu, především z orné půdy, a její přesun do nezemědělského půdního fondu, především do zastavěných ploch a ostatních ploch, ohrožuje více či méně všechny základní funkce půdy. Současný úbytek orné půdy, nejcennější složky zemědělského půdního fondu, je některými zdroji (např. CENIA, 2013 – Multimediální ročenka životního prostředí, sekce Půda; Hospodářské noviny, 2011 – Keményová: Zastavěné Česko) uváděn ve výši až 24 ha denně, z toho zhruba třetina zmizí pod zástavbou.

Jeden z největších záborů volné půdy na našem území byl v minulosti (50. – 70. léta minulého století) způsoben důlní činností - povrchové a podzemní doly, a stavební činností, týkající se velkých dopravních staveb a vodních děl - přehradní nádrže, dálnice (Němec a kol., 2009). Tyto vlivy na zábor půdy však v současné době již nejsou tak významné - poslední větší stavby umělých vodních děl byly dokončeny v roce 1991 (Hněvkovice) a 1997 (Slezská Harta), „počet evidovaných dobývacích prostorů vytrvale klesá, navíc vzrůstá plocha rekultivovaná po těžbě nerostných surovin, kdy vznikají nové půdy, zvané antropozemě“ (MŽP, 2012, s. 83).

V posledních letech nabyl na negativním významu zábor půdy pro zřízení fotovoltaických elektráren, který však často není zábořem trvalým, ale pouze dočasným.

Zábor volné půdy v podobě trvalého odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu je též sledován jakožto jev ovlivňující jeden z klíčových indikátorů životního prostředí, využívaných pro každoročně vydávanou Zprávu o životním prostředí ČR – indikátor č. 18 Využití území ze sady Půda, krajina a zemědělství, a nepřímo i indikátor č. 23 Limity využití půd ze sady Půda, krajina a zemědělství.

Ochrana volné – nezastavěné – půdy, zejména zemědělské a lesní půdy, a naopak využívání opuštěných areálů a ploch - tzv. brownfields průmyslového, zemědělského, vojenského i jiného původu - je též jedním z cílů Politiky územního rozvoje České republiky.

1.3.2 Důsledky záboru půdy

Zábory půdy mají mnoho negativních důsledků, které se liší podle účelu, pro který je půda zabrána, ale vždy se jedná o ztrátu funkce produkční. Někdy si půda i po odnětí ze zemědělského půdního fondu ponechává alespoň ekologický význam – jsou jí ponechány funkce prostorové, hydrologické, pufrční apod., jako například při výstavbě golfových hřišť, dostihových drah apod. (CENIA, 2013).

To však neplatí při odnětí půdy a její následné zástavbě budovami a účelovými plochami komerčního či rezidenčního charakteru, což se dnes děje především v zázemí měst, která se „spolu se změnou způsobu života a lidských hodnot rozrůstají do okolí, právě na úkor nejkvalitnější zemědělské půdy“ (Havel, 2011, s. 1). Tento proces, který více či méně probíhá ve všech vyspělých zemích, je nazýván suburbanizace (Ouředniček, n. d.). Mezi hlavní negativní důsledky těchto lidských aktivit patří (Sánka, n. d.):

- ztráta úrodné půdy pro produkci potravin a krmiv,
- narušení přírodních toků v geobiosféře,
- zvýšené riziko záplav,
- snížení zásobenosti rezervoárů podzemních vod,
- zvýšení znečištění vod,

- ztráty biodiverzity v důsledku fragmentace krajiny,
- ztráty na rekreační a krajinářské funkci půdy.

Tyto a další negativní důsledky, jako jsou následné dopravní komplikace, kácení stromů, zhoršující se kvalita bydlení obyvatel v okolí atd., se projevují nejvíce vlivem nekontrolované a nekoncepční výstavby logistických, průmyslových a obchodních zón na okrajích větších měst „na zelené louce“ - tzv. greenfields, ale i čtvrtí, určených pro bydlení, pro které se vžilo označení satelitní městečka. Tento způsob rozrůstání měst do okolní krajiny „je nejhorší formou suburbanizace, je označován jako urban sprawl a má negativní dopad nejen ekologický, ale i ekonomický a sociální“ (Ouředniček, n. d.).

Výstavba dopravní infrastruktury má dopad na krajinu a především na mnoho živočišných druhů, „pro které jsou silnice a dálnice nepřekonatelnou překážkou, způsobující separaci a následnou degeneraci živočichů“ (Keményová, 2011)

Zábor zemědělské půdy „na úkor antropogenních ploch je nepříznivý pro národní hospodářství, větší rozsah umělých povrchů, a to zejména v městských aglomeracích, ovlivňuje místní klima a způsobuje vyšší teploty vzduchu hlavně v letním období“ (MŽP, 2012, s. 81).

1.3.3 Ochrana půdy na mezinárodní a národní úrovni

Snahy o zavedení společné ochrany půdy se na úrovni Evropské unie objevily již v roce 1998 na mezinárodním setkání v Bonnu, kde byla ustavena pracovní skupina European Soil Forum. První oficiální setkání této skupiny se uskutečnilo v následujícím roce v Berlíně s cílem vytvořit společný základ pro rozvoj politiky ochrany půdy a vyměnit si zkušenosti členských států v této oblasti.

V roce 2002 byla Evropskou komisí přijata zpráva Směrem k tematické strategii pro ochranu půdy (Toward a Soil Thematic Strategy, Cdr 190/2002 fin), kde byl mezi osmi hlavními problémy jmenován i **zábor půdy**. V souladu se závěry zprávy byla v září 2006 Evropské radě a Parlamentu Evropské unie komisí předložena Tematická strategie pro ochranu půdy (Soil Thematic Strategy, COM(2006)231), kde byly stanoveny základní pilíře provádění ochrany půdy, a jejíž součástí byl návrh rámcové směrnice o ochraně půdy (Proposal for a Soil Framework Directive, COM(2006)232), která byla v roce 2007 přijata Evropským parlamentem. Následně však při zasedání

Rady pro životní prostředí nedošlo ke konsensu mezi členskými státy ohledně této směrnice, neboť zájmy jednotlivých států jsou odlišné, a směrnice dodnes není přijata. Přesto se stále Komise pro životní prostředí snaží na půdě Evropské unie prosadit přijetí samostatné směrnice pro ochranu půdy, která je dosud částečně zapracována do jiných předpisů, například ve společné zemědělské politice, směrnice o posuzování vlivů na životní prostředí, atd.

Jedním z posledních aktů na úrovni Evropské unie ve věci ochrany půdy je Stanovisko Výboru regionů k Provádění tematické strategie pro ochranu půdy (2013/C 17/08), kde je **zábor půdy** v Evropské unii označen jako vysoce neudržitelná a závažná příčina degradace půdy. Kromě toho je členskými státy doporučeno používat osvědčené postupy v oblasti omezování, zmírňování nebo kompenzace zakrývání půdy, které byly zveřejněny v příručce „Report on best practices for limiting soil sealing and mitigating its effects“ z dubna 2011. Tato příručka byla vypracována na základě pověření Evropské komise a obsahuje dostupné informace o záboru půdy v rámci společenství a přehled ochrany půdy před zábořem v jednotlivých členských státech.

Ochrana půdy na národní úrovni je pojata i vzhledem k minulosti státu komplexněji a cíleněji. Česká republika má ochranu půdy dlouhodobě zakotvenu ve všeobecných i speciálních zákonných předpisech a přístup ČR v této oblasti byl ze strany evropských orgánů uveden jako jeden z možných vzorů pro přijetí budoucí evropské politiky ochrany půdy.

2 Metodika práce

2.1 Cíl práce

Cílem práce je zmapovat zábor volné půdy v České republice jako jedno z hlavních rizik ohrožení půdy nejen v ČR, ale v celé Evropské unii, se zaměřením na přeměnu zemědělské půdy na zastavěné plochy, dále posoudit vývoj cen za zábor půdy od roku 1989, a zhodnotit legislativní podmínky pro zábor zemědělské půdy a možnosti, jak ovlivnit zábor volné půdy ze strany správních orgánů.

2.2 Hypotézy

Zábor volné půdy neboli přeměna zemědělské půdy na nezemědělskou, a především její zástavba, je čím dál tím častěji prezentována v médiích, na internetu, v odborných kruzích atd. jako problém, ohrožující nejen samotnou existenci půdy, ale i ostatní složky životního prostředí.

Hypotézou 1 této práce je, že zástavba je uskutečňována ponejvíce na úkor nejcennější složky zemědělského půdního fondu – na orné půdě.

Hypotézou 2 této práce je, že legislativní podmínky a z nich vyplývající zvýšení odvodů za odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu, zavedené v roce 2011, má vliv na úbytek půdy, tj. že po roce 2011 se úbytek půdy snížil.

2.3 Použité metody

Pro zvolený cíl práce – zhodnocení legislativních podmínek pro zábor půdy a možností, jak ovlivnit zábor volné půdy ze strany správních orgánů – bude metodou analýzy popsána a následně vyhodnocena současná legislativa České republiky, týkající se dané problematiky. Bude provedena analýza zákonných podmínek, především zákona o ochraně zemědělského půdního fondu a následných prováděcích předpisů, vymezeny základní zásady ochrany ZPF, budou identifikovány orgány, podílející se na ochraně ZPF a tím i na procesu odnětí půdy ze ZPF, a nakonec bude vyhodnocena ochrana půdy jako taková ze strany státu.

Pro zmapování záboru volné půdy České republiky (půdy náležející do zemědělského půdního fondu) budou metodou sběru shromážděna, prezentována a vyhodnocena především data zveřejňovaná Českým úřadem zeměměřičským a katastrálním o půdním fondu republiky a jejich vývoj během sledovaného období. Tato data byla za roky 1989-1992 zahrnuta do Statistické ročenky o půdním fondu v ČSFR, kde byla uvedena nejen za celou federativní republiku, ale i pro Českou republiku, takže mohou být pro tuto práci využita; za roky 1993-2009 byla uvedena ve Statistické ročence půdního fondu České republiky; od roku 2010 je namísto toho vydáván Souhrnný přehled o půdním fondu z údajů katastru nemovitostí České republiky.

Data o tom, jak se zemědělská půda jako celek mění na zastavěné plochy, nejsou sledována, ale tento jev je sledován pouze u orné půdy jakožto nejcennější složky zemědělské půdy, takže bude prezentován úbytek orné půdy a analyzována přeměna orné půdy na ostatní složky půdního fondu se speciálním zaměřením na druhy pozemků zastavěná plochy a nádvoří a ostatní plocha. Pomocí intraspektivní analýzy a syntézy bude zkoumáno složení půdního fondu konkrétní obchodní zóny a bude ukázána vzájemná souvislost zastavěných a ostatních ploch. Tím by měla být ověřena hypotéza 1 – uskutečňování zástavby především na úkor orné půdy.

V oblasti problematiky cen za zábor půdy neboli odvodů za odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu bude metodou analýzy a deskripce prezentován způsob stanovení výše odvodu za trvalé odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu a jeho vývoj během sledovaného období, což bude metodou syntézy (částečně abstraktní) pro názornost uvedeno na konkrétním příkladu. Z výsledků bude následně abstrahováno, co ovlivňuje výši odvodu nejpodstatněji.

Pro ověření hypotézy 2 - vyhodnocení vlivu výše odvodů na množství půdy odnímané ze zemědělského půdního fondu - budou metodou komparace porovnány údaje o úbytku půdy před a po zvýšení odvodů za odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu a tím bude prověřováno, zda existuje závislost mezi množstvím odňaté půdy ze zemědělského půdního fondu a výší odvodu za odnětí. Pro toto porovnání budou použita zjednodušená data o výši odvodů (průměrné hodnoty), neboť se během sledovaného období několikrát změnilы hodnoty základů pro výpočet odvodů v Kč/ha, příp. za m², a následný způsob výpočtu konečné částky odvodu.

3 Výsledky práce

3.1 Legislativní podmínky pro zábor půdy

3.1.1 Legislativní rámec ochrany ZPF

Na ochranu zemědělské půdy je do naší legislativy zapracována celá řada předpisů, které vznikaly postupně, po roce 1989 nahrazovaly zastaralé nevyhovující předpisy, a následně byly v případě potřeby novelizovány.

Zemědělství jako takové by mělo zabezpečit základní výživu obyvatel státu, potravinovou bezpečnost i potřebné nepotravinářské suroviny. Pro obecnou úpravu zemědělství byl vydán zákon č. 252/1997, o zemědělství, účinný od 12. 11. 1997.

Základním předpokladem fungování zemědělství je existence zemědělské půdy, její kontinuita a řádné zacházení s půdou tak, aby byla dodržena zásada trvale udržitelného rozvoje, která by měla prostupovat všechny lidské činnosti. Proto byl na ochranu zemědělské půdy jakožto základního přírodního bohatství země přijat **zákon České národní rady č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu**, účinný od 1. 7. 1992 (nahradil zastaralý zákon č. 53/1966 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, ve znění zákona č. 75/1976 Sb., a nařízení vlády ČSSR č. 39/1984 Sb., o sazbách odvodů za odnětí zemědělské půdy zemědělské výrobě). Tento zákon

- definuje zemědělský půdní fond,
- upravuje způsob změny kultur zemědělské a nezemědělské půdy a hospodaření na zemědělském půdním fondu,
- stanovuje hlavní zásady ochrany zemědělského půdního fondu,
- upravuje postup při odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu a stanovení odvodů za odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu,
- určuje působnost orgánů ochrany zemědělského půdního fondu,
- upravuje ukládání pokut za porušení pravidel stanovených zákonem.

Přílohou tohoto zákona je sazebník odvodů za odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu.

Prováděcím předpisem zákona o ochraně zemědělského půdního fondu je předpis č. 13/1994 Sb., vyhláška Ministerstva životního prostředí, kterou se upravují některé podrobnosti ochrany zemědělského půdního fondu, účinná od 24. 1. 1994 (nahradila zastaralou vyhlášku federálního ministerstva zemědělství a výživy č. 36/1987 Sb., kterou se upravovaly některé podrobnosti ochrany zemědělského půdního fondu). Tento předpis upravuje mimo jiné postupy k zajištění ochrany zemědělského půdního fondu při

- zpracování a projednávání územně plánovací dokumentace a územně plánovacích podkladů,
- stavební, těžební a průmyslové činnosti,

a postupy při odnímání půdy ze zemědělského půdního fondu.

V přílohách této vyhlášky je mimo jiné stanoven obsah vyhodnocení důsledků navrhovaných řešení územně plánovací dokumentace, dobývacích prostor, umístění staveb a těžby nerostů na zemědělský půdní fond.

Dalším prováděcím předpisem zákona o ochraně zemědělského půdního fondu je předpis Ministerstva životního prostředí č. 48/2011 Sb., vyhláška o stanovení tříd ochrany. Těchto tříd je celkem pět a příslušnost pozemků do těchto tříd se stanovuje pomocí bonitovaných půdně ekologických jednotek.

Kromě zde vyjmenovaných hlavních předpisů je ochrana zemědělského půdního fondu zapracována i do dalších zákonů příp. vyhlášek (viz kapitola 3.1.3).

3.1.2 Základní zásady ochrany ZPF

Hlavní a nejdůležitější zásadou při ochraně zemědělské půdy, stanovenou v § 4 zákona o ochraně zemědělského půdního fondu, je ta, že pro nezemědělské účely se má používat především půda nezemědělská, zejména nezastavěné a nedostatečně využitě pozemky v zastavěném území nebo na nezastavěných plochách stavebních pozemků staveb mimo toto území, stavební proluky a plochy získané zbořením přežilých budov a zařízení.

Pokud nelze jinak, musí být při odnětí zemědělského půdního fondu ctěny zásady

- co nejmenšího narušení organizace půdního fondu, hydrologických a odtokových poměrů území,
- odnětí jen nejnútnejších ploch,
- co nejmenšího ztížení obhospodařování zemědělské půdy,
- po ukončení nezemědělské činnosti provedení takových úprav, aby byla půda rekultivována a po rekultivaci byla způsobilá plnit další funkce.

Na ochranu zemědělského půdního fondu musí být dbáno již při územně plánovací činnosti, při zpracování návrhů na stanovení dobývacích prostorů, při zpracování zadání staveb, při stavební, těžební a průmyslové činnosti a při geologickém a hydrogeologickém průzkumu (§ 5-8 zákona o ochraně zemědělského půdního fondu).

3.1.3 Orgány a osoby podílející se na ochraně ZPF

Nejdůležitějšími orgány při ochraně zemědělské půdy jsou dle § 13 zákona o ochraně zemědělského půdního fondu **orgány ochrany zemědělského půdního fondu**, kterými jsou jak orgány státní správy, tak orgány místní samosprávy, a to:

- pověřené obecní úřady,
- obecní úřady obcí s rozšířenou působností,
- krajské úřady,
- správy národních parků na území národních parků (vykonávají činnost podle zvláštního předpisu – zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny)
- Ministerstvo životního prostředí,
- zvláštní orgány Ministerstva obrany na území vojenských újezdů (vykonávají činnost podle zvláštního předpisu – zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky).

Působnost těchto orgánů je zákonem o ochraně zemědělského půdního fondu diferencována, v § 13-18 zákona o ochraně zemědělského půdního fondu jsou orgánům jednotlivých úrovní přiděleny pravomoci při výkonu jejich činnosti, jsou stanoveny kontrolní mechanismy.

Do ochrany zemědělské půdy je zapojeno mnoho dalších orgánů veřejné správy, například

- Ministerstvo zemědělství České republiky,
- Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy,
- Státní fond životního prostředí České republiky,
- Agentura ochrany přírody a krajiny,
- Inspekce životního prostředí České republiky,
- Státní pozemkový úřad,
- Ministerstvo vnitra a Policie České republiky,
- Český úřad zeměměřičský a katastrální, a další.

Mimo veřejnou správu patří ochrana zemědělské půdy například do činnosti osob, zúčastněných na tvorbě územně plánovací dokumentace – zadavatelé, projektanti, architekti, občané.

3.1.4 Podmínky a postup odnětí půdy ze ZPF

Základní podmínkou pro odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu je souhlas orgánu ochrany zemědělského půdního fondu dle zákona č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu. U půdy do celkové výměry 1 ha uděluje tento souhlas místně příslušný obecní úřad s rozšířenou působností (na území hlavního města Prahy to je Magistrát hlavního města Prahy), u půdy o výměře 1 až 10 ha uděluje souhlas místně příslušný krajský úřad (na území hlavního města Prahy Magistrát hlavního města Prahy), u půdy o výměře nad 10 ha je tímto orgánem Ministerstvo životního prostředí. Zároveň se souhlasem k odnětí musí být stanoveny podmínky k zajištění ochrany zemědělského půdního fondu. V § 9, odst. 2 zákona o ochraně zemědělského půdního fondu jsou uvedeny konkrétní případy, kdy není souhlas orgánu ochrany zemědělského půdního fondu potřebný.

Vynětí půdy ze zemědělského půdního fondu je možné povolit

- dočasně za podmínky, že po ukončení účelu odnětí bude plocha rekultivována dle plánu a vrácena do zemědělského půdního fondu, nebo

- trvale, což je nevratná změna znemožňující zemědělské využití.

Souhlas s odnětím půdy je součástí rozhodnutí, které je výsledkem řízení, vedeného příslušným orgánem ochrany zemědělského půdního fondu na základě podané písemné žádosti, která má zákonem stanovené náležitosti, jako je

- účel odnětí a zdůvodnění, proč je navrhované odnětí půdy nejvýhodnější z hlediska ochrany zemědělského půdního fondu a životního prostředí,
- údaje katastru nemovitostí o dotčených pozemcích, výměry parcel nebo jejich částí, zakres navrhovaného odnětí v kopii katastrální mapy,
- výpis katastru nemovitostí s vyznačením vlastnických vztahů,
- vyjádření vlastníků dotčených pozemků,
- výpočet odvodů za odnětí půdy,
- plán rekultivace, pokud je zamýšlena,
- předběžná bilance skrývky kulturní vrstvy půdy a návrh jejího využití.

Za odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu je žadatel v zásadě povinen zaplatit zákonný odvod (výjimky z tohoto pravidla jsou stanoveny v § 11, odst. 3-8 zákona o ochraně zemědělského půdního fondu).

3.1.5 Vyhodnocení ochrany půdy ze strany státu

Co se týče nastaveného způsobu ochrany půdy ze strany státu, je dle mého názoru v právním systému zapracována dostatečně, avšak je nutné pružněji reagovat na ekonomickou situaci (tržní ceny, inflace, celkový stav půdy, ...) a dle toho aktuálně upravovat podmínky při ochraně zemědělského půdního fondu, a to jak podmínky cenové, neboť ani současná výše odvodů za vynětí půdy ze zemědělského půdního fondu nemá dle provedené komparace dat vliv na úbytek zemědělské půdy, tak podmínky ostatní. Úprava výpočtu odvodů od roku 2011 zavedením tříd ochrany poprvé po téměř 20 letech je naprosto nedostačující. Kromě toho je nutné dle skutečného stavu aktualizovat zařazení pozemků do BPEJ a jejich ocenění, což je sice prováděno, „avšak v nedostatečném rozsahu vzhledem k omezenému objemu finančních prostředků“ (Bukovský a kol., 2012, s. 11).

V současné době probíhá legislativní proces novelizace zákona č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu. Návrh novelizace byl usnesením Vlády České republiky č. 914 ze dne 04. 12. 2013 schválen a postoupen k projednání Parlamentu České republiky. Poslanecká sněmovna návrh novelizace zákona projednala, doplnila pozměňovací návrhy, schválila a doručila k projednání senátu. Zda bude novela přijata, v jakém znění a zda to bude ve prospěch ochrany půdy a důsledkem bude zastavení nebo alespoň zpomalení úbytku zemědělské a především orné půdy, je otázkou času, zdravého rozumu, lobbistických a politických tlaků v zákonodárných orgánech naší republiky. V loňském roce i v letech předchozích byl totiž Senátem České republiky předložen k projednání jiný návrh novelizace zákona o ochraně zemědělského půdního fondu, který se snažil zmírnit odvody za odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu, v tehdy navržené podobě však naštěstí nebyl přijat.

Český systém platby odvodů za vynětí půdy ze zemědělského půdního fondu je jako jeden z možných doporučen v příručce Evropské komise Report on best practices for limiting soil sealing and mitigating its effects (2011), i když jeho účinnost je částečně sporná – „někteří odborníci pochybují o efektivnosti stanovené výše odvodů, neboť například v pražské aglomeraci je zábor i té nejkvalitnější půdy enormní“ (Prokop a kol., 2011, s. 180). I ve srovnání s výší odvodů v sousední Slovenské republice, která vzhledem k dřívějšímu společnému státu má velmi podobný právní systém, jsou české poplatky velmi nízké¹.

Aby byla ochrana zemědělského půdního fondu účinná, musí se základními zásadami ochrany půdy a dodržováním zákonných norem při své práci řídit nejen orgány ochrany zemědělského půdního fondu, ale hlavně a především ostatní orgány veřejné správy, zúčastněné na celém procesu územního plánování a povolování staveb dle zákona č. 183/2006 Sb., o územním a stavebním řádu (stavební zákon), jako jsou členové zastupitelstev obcí a krajů, úředníci úřadů územního plánování, pořizovatelé územně plánovací dokumentace mimo veřejnou správu (projektanti, architekti), a měli by je respektovat i investoři, developeři, stavebníci, a další. A samozřejmě subjekty hospodařící na zemědělské půdě, kterých se ochrana půdy bezprostředně týká.

---

¹ srovnání provedeno na základě údajů o výši odvodů z tab. 14 zprávy Report on best practices for limiting soil sealing and mitigating its effects

Situace, uvedená na příkladu zastavěných zemědělských pozemků v katastrálním území České Vrbné (viz kapitola 3.3.2), poukazuje na určitý problém v procesu ochrany zemědělské půdy -

- na možnou neefektivnost ochrany zemědělské půdy ze strany odpovědných orgánů, ať už se jedná např. o orgán ochrany ZPF, stavební úřad, katastrální úřad, nebo
- na existenci „skuliny“ v zákonných předpisech, týkajících se ochrany ZPF, nebo
- na nesplnění povinnosti vlastníka ohlásit po kolaudaci stavby nepodléhající zápisu do katastru nemovitostí změnu druhu a využití pozemku katastrálnímu úřadu, či
- dokonce na protiprávní jednání ze strany vlastníka pozemku, investora, orgánu veřejné správy atd.

V případě, kdy se takováto situace vyskytuje i u jiných komerčních staveb (viz kapitola 3.2.5), a

- je výsledkem pouze nesplnění povinnosti vlastníka ohlásit změnu druhu a využití pozemku katastrálnímu úřadu dle § 10, odst. 3 zákona o ochraně zemědělského půdního fondu, neboť
- bylo v souladu se zákonem o ochraně ZPF požádáno a odsouhlaseno odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu, a
- byly zaplacený odvody za odnětí půdy dle zákonných pravidel,

tak je nasnadě, že vůbec neexistují či nejsou uplatňovány kontrolní mechanismy, týkající se dodržování zákona o ochraně zemědělského půdního fondu, které by měly být zavedeny a prováděny na úrovni orgánů ochrany zemědělského půdního fondu, které vydávají souhlas s odnětím půdy ze zemědělského půdního fondu.

V případě, že tento častý jev je výsledkem neplnění jiných, závažnějších povinností plynoucích ze zákonů tohoto státu, ať už ze strany vlastníků půdy či osob podílejících se na ochraně zemědělské půdy, je to problém, vyplývající ze stavu této společnosti a jejího vývoje za posledních více než dvacet let.

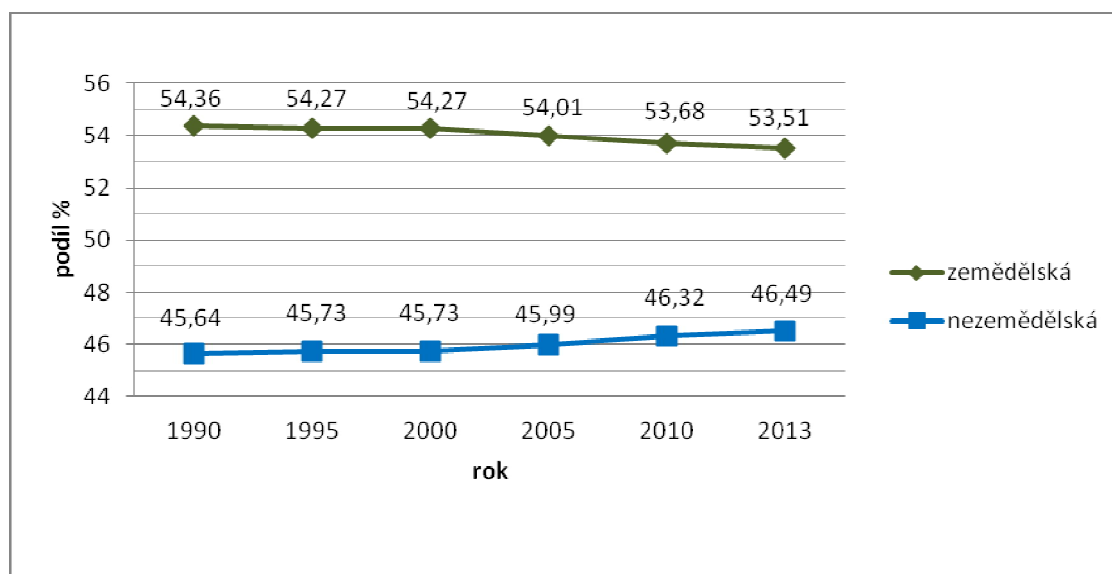
V současném vládním návrhu novelizace zákona o ochraně zemědělského půdního fondu jsou podmínky změny druhu pozemku v katastru nemovitostí po jeho odnětí ze zemědělského půdního fondu nastaveny jinak – zápis této změny by měl být proveden nikoliv na základě ohlášení vlastníka, ale na základě rozhodnutí orgánu

ochrany zemědělského půdního fondu, popřípadě na základě pravomocného souhlasu s odnětím. V případě přijetí novelizace by tím mohl být alespoň do budoucna napraven současný nevyhovující stav, kdy oproti skutečnému stavu není v katastru nemovitostí často změněn druh pozemku, a tím vznikají zkreslené údaje o úbytku zemědělské půdy.

3.2 Zábor zemědělské půdy

Podíl nezemědělské a zemědělské půdy na celkovém množství půdy se neustále mění, a to bohužel v neprospěch půdy zemědělské, jejíž podíl neustále klesá – viz následující graf.

Graf 2: Vývoj podílu zemědělské a nezemědělské půdy na celkovém půdním fondu v % ve sledovaném období

Zdroj: Český úřad zeměměřičský a katastrální, vlastní zpracování

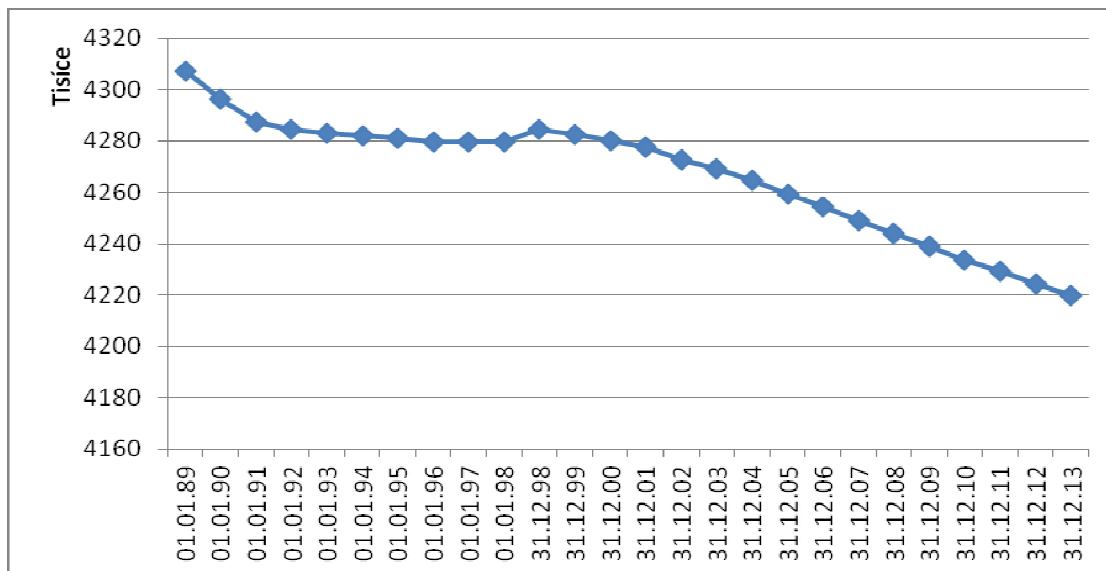
Rozloha zemědělské půdy se tedy neustále snižuje, a změnil se i poměr jednotlivých druhů pozemků, tvořících zemědělský půdní fond. „Úbytek zemědělské půdy je sice vzhledem k celkové rozloze relativně malý a vcelku pravidelný“ (Němec, 2004, s. 71), a částečně je způsoben i převodem do lesního půdního fondu, větší částí však převodem do ostatních a stavebních ploch, a to především na úkor orné půdy (viz kapitola 3.2.3).

3.2.1 Vývoj rozlohy ZPF a jeho složek

Od roku 1989 má množství zemědělské půdy trvale sestupnou tendenci s výjimkou let 1997-1998, kdy došlo „ke zdánlivě nelogickému přírůstku zemědělského půdního fondu, vyplývajícímu ze zpřesnění evidence půdy, kdy do kategorie

zemědělské půdy byly opět zařazeny plochy, vedené dříve jako ostatní půda“ (Němec, 2004, s. 71), jak ukazuje následující graf.

Graf 3: Vývoj celkové rozlohy zemědělské půdy v ha v letech 1989-2013

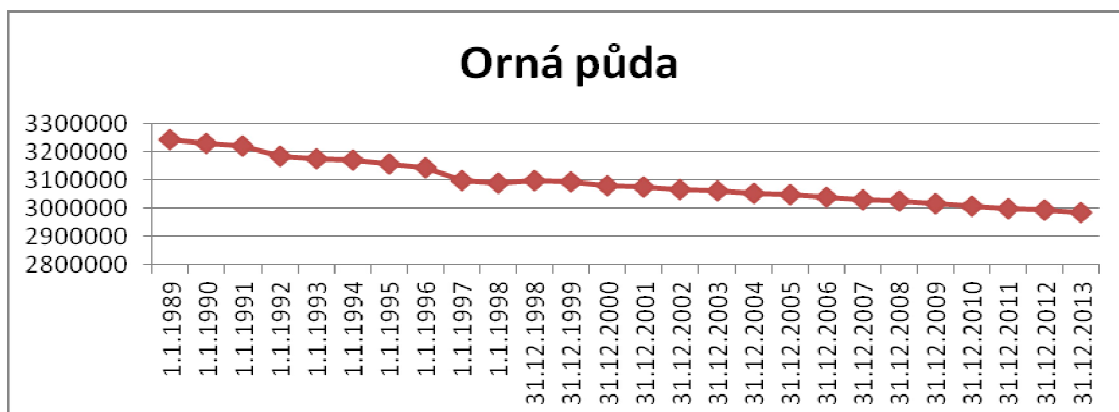

Zdroj: Český úřad zeměměřičský a katastrální, vlastní zpracování

Z jednotlivých složek zemědělské půdy vykazují úbytek následující složky:

- orná půda, jejíž množství za sledované období pokleslo o více než 256 tis. ha, tj. o 7,91 % oproti výchozímu roku, především z důvodu převodu do trvalých travních porostů a zastavěných a ostatních ploch;

Graf 4: Vývoj rozlohy orné půdy v ha v letech 1989-2013

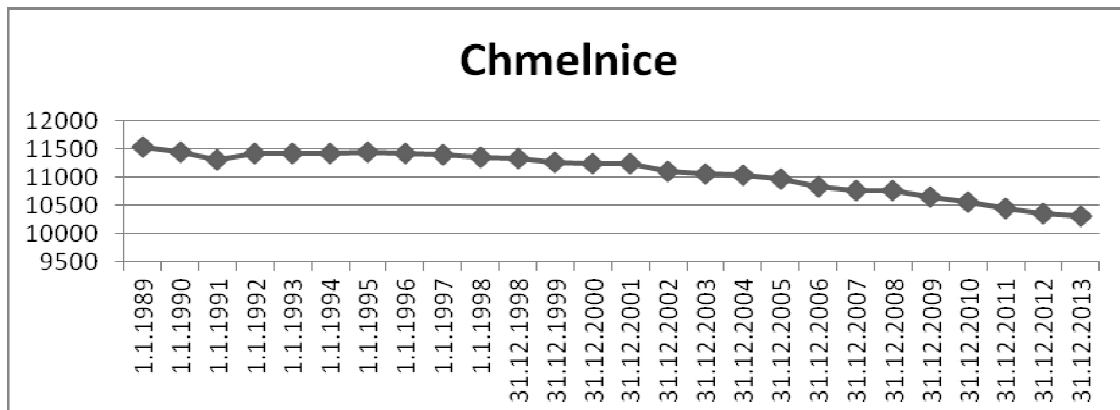
Zdroj: Český úřad zeměměřičský a katastrální, vlastní zpracování

- chmelnice, jejichž množství za sledované období pokleslo o více než 1,2 tis. ha, tj. o 10,68 % oproti výchozímu roku, což odpovídá celkovému stavu ve světovém

chmelařství - „pokles celosvětové výměry chmelnic, nadbytek chmele na světových trzích, nízké prodejní ceny“ (Slonek, 2013, s. 18);

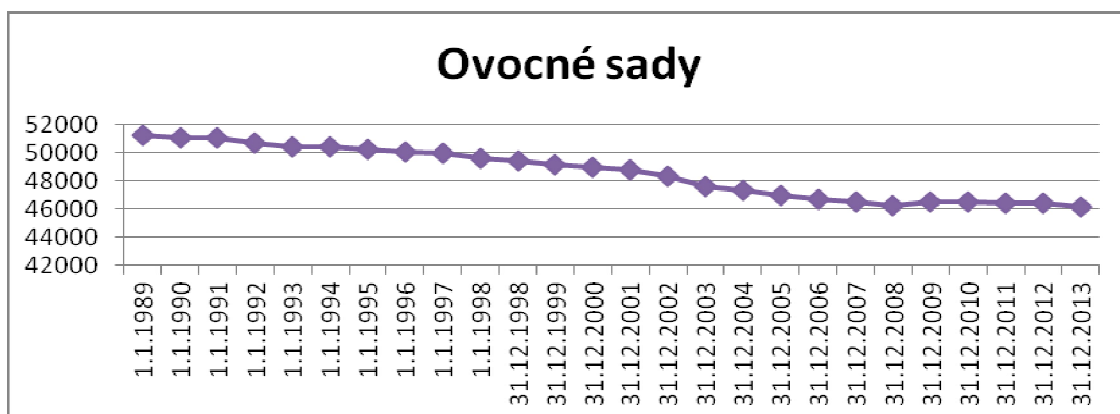
Graf 5: Vývoj rozlohy chmelnic v ha v letech 1989-2013

Zdroj: Český úřad zeměměřičský a katastrální, vlastní zpracování

- ovocné sady, jejichž množství za sledované období pokleslo o více než 5 tis. ha, tj. o 9,85 % oproti výchozímu roku; důvodem může být jak „nízká produktivita českého ovocnářství z důvodu nepříznivých přírodních podmínek, tak vysoký podíl dováženého ovoce“ (Buchtová, 2013, s. 33);

Graf 6: Vývoj rozlohy ovocných sadů v ha v letech 1989-2013

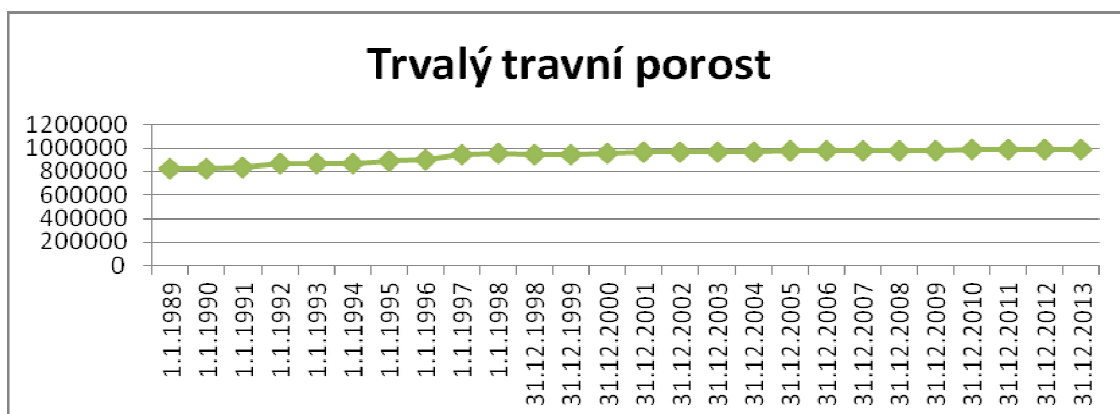

Zdroj: Český úřad zeměměřičský a katastrální, vlastní zpracování

Ostatní složky zemědělské půdy naopak vykazují nárůst:

- trvalý travní porost o více než 165 tis. ha, tj. o 19,92 % oproti výchozímu roku, především z důvodu zatravnění orné půdy;

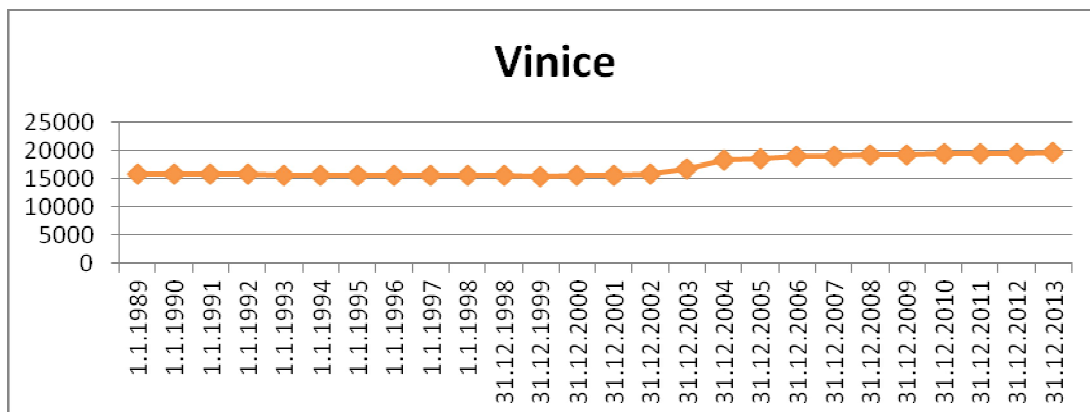
Graf 7: Vývoj rozlohy trvalých travních porostů v ha v letech 1989-2013

Zdroj: Český úřad zeměměřičský a katastrální, vlastní zpracování

- vinice o 3,8 tis. ha, tj. o 24,07 % oproti výchozímu roku; což odpovídá situaci na trhu – spotřeba vína na osobu v ČR neustále roste (ČSÚ, Statistický přehled o spotřebě alkoholických nápojů a cigaret), zvyšuje se vývoz českého vína (Svaz vinařů ČR), od roku 1998 rozloha českých vinic neustále roste, přestože “v celém světě vinic ubývá“ (Zajícová, 2013, s. 41);

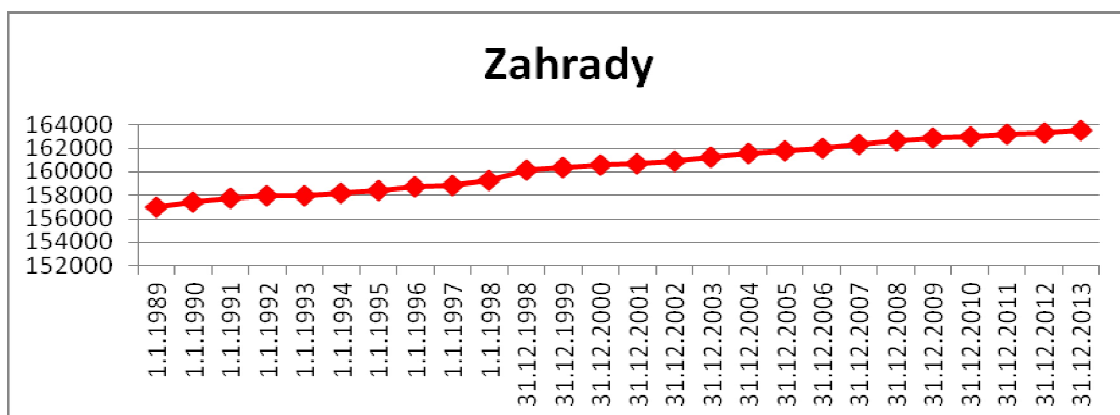
Graf 8: Vývoj rozlohy vinic v ha v letech 1989-2013

Zdroj: Český úřad zeměměřičský a katastrální, vlastní zpracování

- zahrady o téměř 6,5 tis. ha, tj. o 4,11 % oproti výchozímu roku.

Graf 9: Vývoj rozlohy zahrad v ha v letech 1989-2013

Zdroj: Český úřad zeměměřičský a katastrální, vlastní zpracování

3.2.2 Zábor orné půdy a její přeměna na ostatní složky půdního fondu

Orná půda je nejcennější a rozlohou největší složkou zemědělského půdního fondu, tvoří necelých 38 % ZPF. Její úbytek v období 1989-2013 o celkem více než 256 tis. ha, tj. cca 8,2 %, ukazuje následující tabulka.

Tabulka 3: Úbytek orné půdy v období 1989-2013

<i>stav ke dni</i>	<i>rozloha</i>	<i>úbytek/rok</i>	<i>úbytek/rok</i>	<i>úbytek/den</i>
	<i>ha</i>	<i>ha</i>	<i>%</i>	<i>ha</i>
31.12.2013	2 985 792	7 444	0,25	20
31.12.2012	2 993 236	7 154	0,24	20
31.12.2011	3 000 390	7 700	0,26	21
31.12.2010	3 008 090	8 768	0,29	24
31.12.2009	3 016 858	8 739	0,29	24
31.12.2008	3 025 597	6 851	0,23	19
31.12.2007	3 032 448	7 221	0,24	20
31.12.2006	3 039 669	7 580	0,25	21
31.12.2005	3 047 249	7 405	0,24	20
31.12.2004	3 054 654	7 355	0,24	20
31.12.2003	3 062 009	6 230	0,20	17
31.12.2002	3 068 239	6 939	0,23	19
31.12.2001	3 075 178	7 205	0,23	20
31.12.2000	3 082 383	13 577	0,44	37
31.12.1999	3 095 960	4 606	0,15	13
31.12.1998	3 100 566	-9 957	-0,32	-27
1.1.1998	3 090 609	7 578	0,24	21
1.1.1997	3 098 187	44 455	1,41	122
1.1.1996	3 142 642	15 523	0,49	43
1.1.1995	3 158 165	15 241	0,48	42
1.1.1994	3 173 406	1 798	0,06	5
1.1.1993	3 175 204	9 347	0,29	26
1.1.1992	3 184 551	34 479	1,07	94
1.1.1991	3 219 030	13 199	0,41	36
1.1.1990	3 232 229	9 874	0,30	27
CELKEM		246 437		

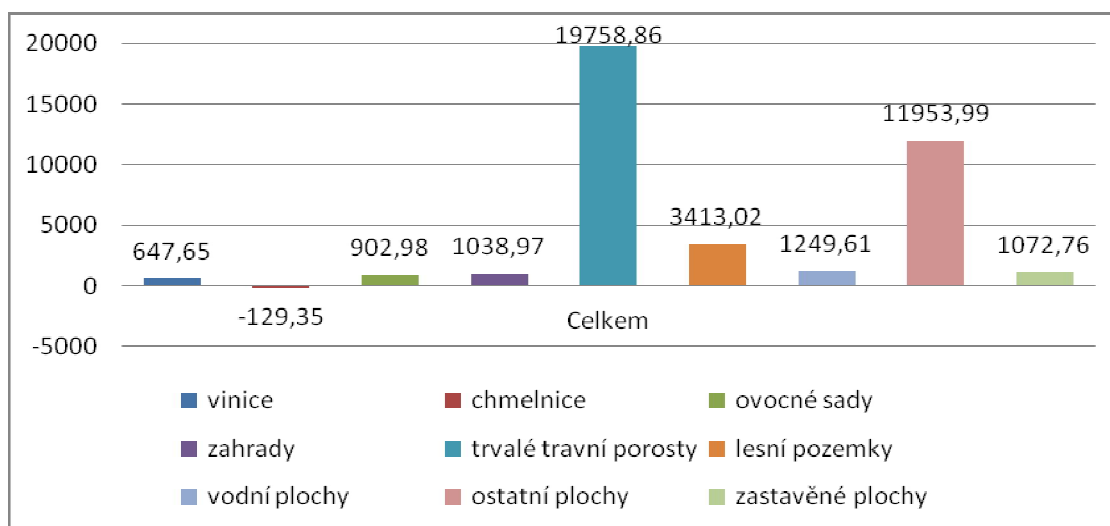
Zdroj: Český úřad zeměměřičský a katastrální, vlastní zpracování

Z tabulky vyplývá, že úbytek orné půdy má trvalou tendenci, opět s výjimkou roku 1998, kdy došlo k nárůstu, vyplývajícímu ze zpřesňování evidence půdy. Do roku 2000 úbytek orné půdy značně kolísá a má velkou variabilitu – rozpětí za období 1989-2000 činí 54.412 ha (nejenom vlivem problematického roku 1998), ale v období 2001-2013 se hodnoty pohybují v průměru 7.430 ha/rok s rozpětím pouze 2.538 ha. Roční úhrny záboru orné půdy od roku 2001 postupně narůstaly až do roku 2010, kdy byla přijata novela zákona o ochraně zemědělského půdního fondu.

Z tabulky též vyplývá, že informace o úbytku orné půdy ve výši až 24 ha za den, uváděná některými médii, je sice pravdivá, ale poněkud zavádějící.

Konkrétní číselné údaje o tom, jak se orná půda mění na ostatní složky půdního fondu, jsou uváděny v souhrnných ročních přehledech půdního fondu ČR, a dle informace ředitelky odboru správy dat Českého úřadu zeměměřičského a katastrálního Ing. Heleny Šandové jsou sledovány až od roku 2009, a to až na úroveň jednotlivých krajů ČR (ukázka za rok 2009 v příloze 1). V letech 1989-1993 a dřívějších byly ve statistických ročenkách půdního fondu Českého úřadu geodetického a kartografického podobné údaje též uváděny, ale vzhledem k časovému odstupu a poněkud jinému složení dat než v současné době (viz příloha 2) nebudou tyto údaje prezentovány.

Graf 10: Přeměna orné půdy na ostatní složky půdního fondu v ha za období let 2009-2013

Zdroj: Český úřad zeměměřičský a katastrální, vlastní zpracování

Z grafu je patrné, že největší část orné půdy se mění na trvalé travní porosty, což je způsobeno mimo jiné extenzifikací zemědělství a zemědělskou politikou, kdy je významně podporováno zatravnění orné půdy v méně příznivých oblastech. Takto zatravněné pozemky mohou být následně opět rozorány a využívány jako orná půda, takže se nejedná o nevratný úbytek. Ostatní změny v rámci zemědělského půdního fondu jsou jen nepatrné a nepodléhají odvodům za odnětí zemědělské půdy.

Přeměna na lesní pozemky je způsobena „zalesňováním málo produkčních půd, zpřesňováním evidence a převodem samovolně zalesněných ploch do půdy lesní“ (Němec, 2004, s. 71), přeměna na vodní plochy je opět nepatrná.

Přeměna orné půdy na zastavěné a ostatní plochy v jednotlivých letech je shrnuta v tabulce 4 a tvoří cca **32 %** celkového úbytku orné půdy.

Tabulka 4: Přeměna orné půdy na zastavěné a ostatní plochy v porovnání s přírůstkem zastavěných a ostatních ploch v ha v letech 2009-2013

rok	přeměna orné půdy na:			přírůstek		
	zastavěné plochy	ostatní plochy	celkem	zastavěných ploch	ostatních ploch	celkem
2013	184	2 531	2 715	290	2 065	2 355
2012	194	2 410	2 604	109	2 095	2 204
2011	185	2 019	2 203	325	1 331	1 656
2010	216	2 552	2 769	239	2 760	2 999
2009	293	2 442	2 735	194	2 428	2 622
celkem	1 072	11 954	13 026	1 157	10 679	11 836

Zdroj: Český úřad zeměměřičský a katastrální, vlastní zpracování

3.2.3 Souvislost zastavěných a ostatních ploch při zástavbě

Úbytek orné půdy jakožto nejcennější složky zemědělské půdy je největším problémem v případě její přeměny na zastavěné a ostatní plochy (jev zvaný v dnešní době „soil sealing“), neboť to ve většině případů znamená nevratný úbytek, který má vliv nejen na zemědělství samotné, ale i na poměry v krajině a ve svém důsledku i na člověka. Pozemky druhu ostatní plocha velmi významně souvisí s pozemky druhu zastavěná plocha a nádvoří, a to především při záboru půdy na výstavbu obchodních a průmyslových zón, neboť do ostatních ploch následně patří pozemky zastavěné příjezdovými a obslužnými komunikacemi, odstavnými a parkovacími plochami, atd., které nakonec tvoří podstatnou část těchto zón.

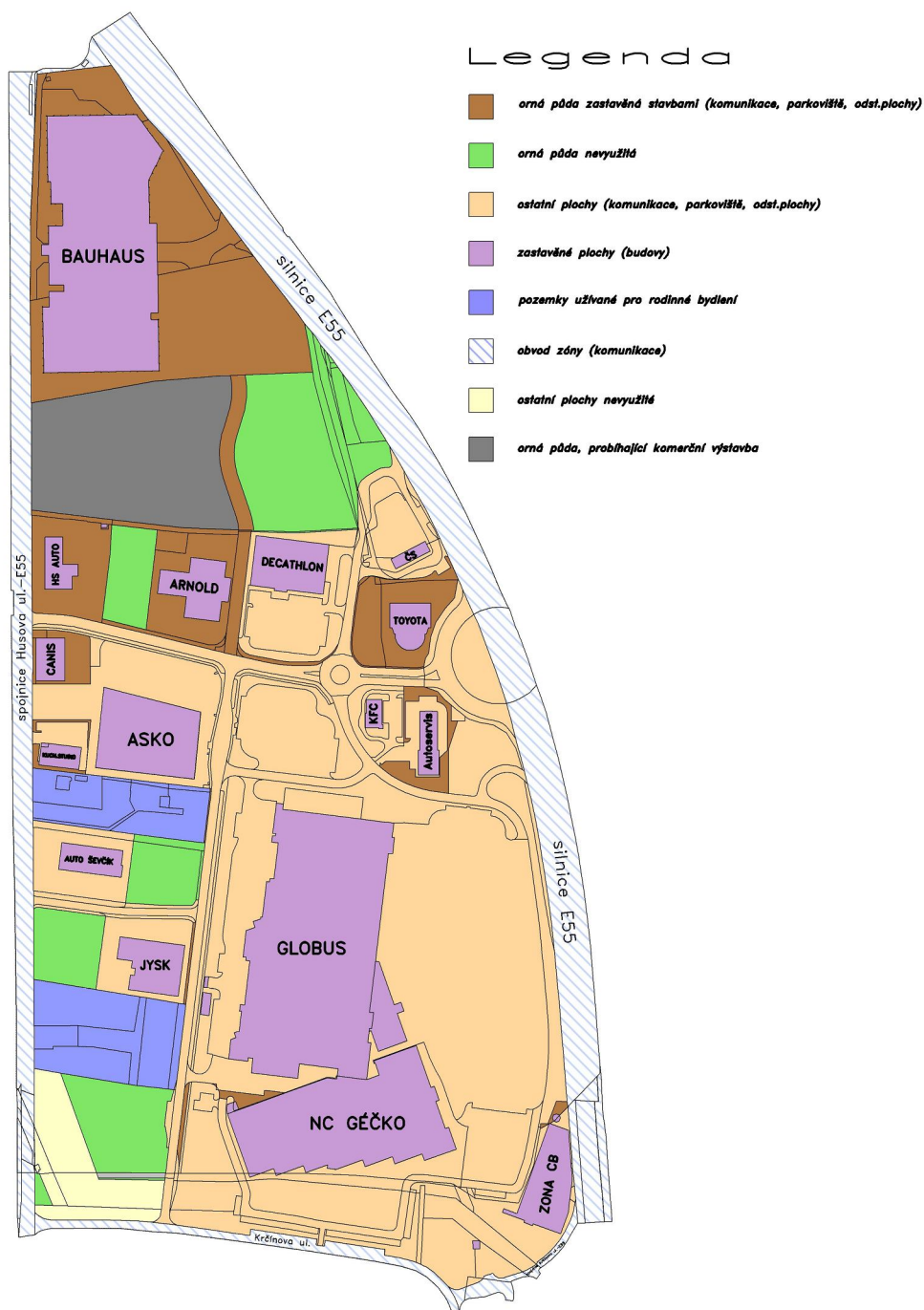
Vzájemnou souvislost zastavěných a ostatních ploch při záboru volné půdy uvádím na příkladu obchodní zóny v k. ú. České Vrbné, umístěné mezi sídlištěm Vltava a částí České Vrbné v Českých Budějovicích, která je postupně rozšiřována od roku 2003 až do dnešních dnů, a to v místech, kde byla převážně orná půda. V oblasti o rozloze cca 31,4 ha, vymezené ulicemi Krčínova, silnicí E55 a komunikací II. třídy mezi Husovou ulicí a silnicí E55, je kromě třech rodinných domů, které spolu s příslušenstvím zabírají plochu cca 1,5 ha, umístěna celá řada obchodních domů

a provozoven pro poskytování různých služeb, další jsou ve výstavbě, a dá se předpokládat, že do budoucna bude komerčně využita celá oblast.

Porovnáním údajů, evidovaných v katastru nemovitostí, ortofotomap a provedením místního šetření bylo zjištěno, že poměrně velké množství pozemků ve vybrané lokalitě o rozloze téměř 54 ha je evidováno jako orná půda, avšak je zastavěno stavbami, nezapsanými do katastru nemovitostí, jako jsou parkovací plochy, komunikace apod., případně nezastavěno, ale vzhledem k umístění bez možnosti jakéhokoliv zemědělského využití. Ostatní plochy tvoří spolu s těmito pozemky, jejichž druh a způsob využití by měl být v katastru nemovitostí změněn na ostatní plochu, 68 % komerčně využívaných ploch, samotné budovy tvoří pouze 32 %.

Grafické znázornění zmíněné obchodní zóny podle druhu a způsobu využití pozemků je uvedeno na obrázku 1, hodnotové vyjádření v tabulce 5.

Obr. 1: Druhy a způsob využití pozemků v oblasti obchodní zóny České Vrbné

Zdroj: ČÚZK, vlastní zpracování v programu MISYS

Tabulka 5: Druhy a způsob využití pozemků v m² v oblasti obchodní zóny České Vrbné

komerční plochy s příslušenstvím			rodinné bydlení s příslušenstvím			ostatní půda
zastavěné plochy (budovy)	ostatní plochy	orná půda zastavěná stavbami	zastavěné plochy (budovy)	ostatní plochy	zemědělská půda (zahrady)	
77 965	125 407	41 531	1 749	92	13 373	53 718
32 %	51 %	17 %				

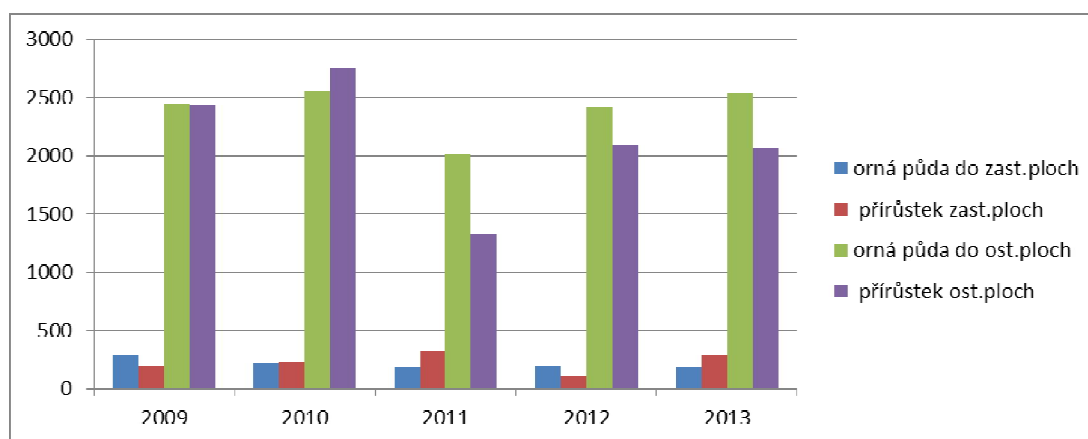
Zdroj: Český úřad zeměměřičský a katastrální, vlastní zpracování

Výstavba této obchodní zóny zásadně ovlivnila poměry a životní podmínky obyvatel přilehlých částí i dopravní situaci na jedné z hlavních příjezdových komunikací do města.

3.2.4 Vyhodnocení úbytku orné půdy ve vztahu k zástavbě

Jak vyplývá z tabulky 4, bylo za období let 2009-2013 na zastavěné plochy přeměněno 1.072 ha orné půdy a celkový nárůst těchto ploch za stejné období činil 1.157 ha, což znamená, že **téměř veškerá zástavba (skoro 93 %) je prováděna právě na úkor orné půdy**. U ostatních ploch, které jsou – jak je uvedeno výše – podstatnou částí komerčních zón stavěných v okolí všech větších českých měst, není tento poměr tak markantní, činí „jen“ 82 %.

Graf 1: Porovnání přeměny orné půdy na zastavěné a ostatní plochy a přírůstků těchto ploch v ha v letech 2009-2013

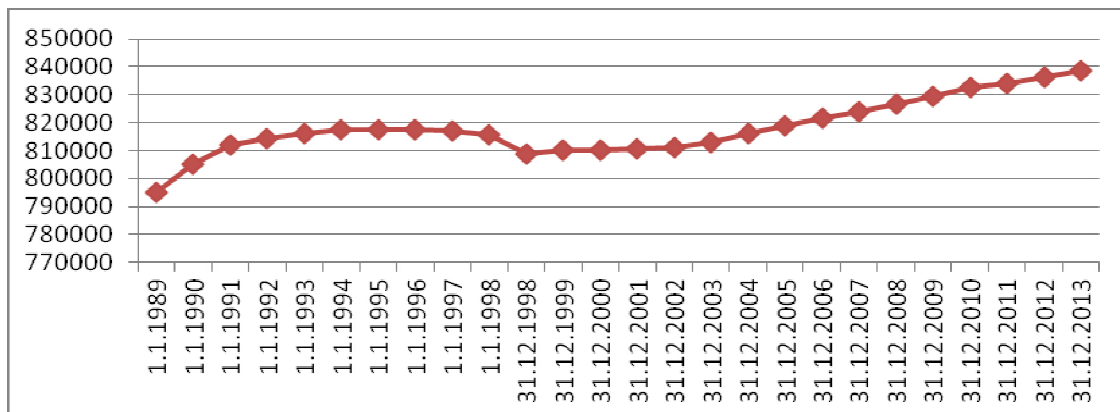

Zdroj: Český úřad zeměměřičský a katastrální, vlastní zpracování

Výsledky analýzy dat o přeměně orné půdy za roky 2009-2013 se dají dle mého názoru vztáhnout i na další roky sledovaného období, a to minimálně od roku 2001, kdy již data katastru nemovitostí nevykazují takové rozpětí jako v letech předchozích, ať už

mělo jakoukoliv příčinu. Přesto zde pro úplnost uvádím celkový pohled na nárůstu zastavěných a ostatních ploch ČR v letech 1989-2013.

Graf 12: Vývoj rozlohy zastavěných a ostatních ploch v ha za roky 1989-2013

Zdroj: Český úřad zeměměřičský a katastrální, vlastní zpracování

Provedená analýza potvrzuje hypotézu 1 o tom, že zástavba se v naší republice uskutečňuje především na úkor orné půdy, a to velmi podstatnou měrou.

3.3 Ceny za zábor půdy (odvody za odnětí půdy)

Jak již bylo uvedeno výše, za odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu je ten, v jehož zájmu byl vydán souhlas k odnětí půdy, povinen zaplatit odvod v zákonné výši. Výše odvodu se stanoví samostatným rozhodnutím (souhlas s odnětím obsahuje pouze orientační výši odvodu) na základě provedeného řízení. Způsob výpočtu výše odvodu je uveden teoreticky i prakticky v následujících podkapitolách.

Odvody za odnětí půdy jsou dle § 11 zákona o ochraně zemědělského půdního fondu příjmem veřejných rozpočtů a jsou rozděleny následujícím způsobem:

- 75 % je příjmem státního rozpočtu,
- 15 % je příjmem Státního fondu životního prostředí České republiky,
- 10% je příjmem rozpočtu obce, v jejímž obvodu se půda nachází.

3.3.1 Konstrukce odvodu za odnětí půdy

Během sledovaného období došlo dvakrát ke změně způsobu výpočtu výše odvodu za odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu, a to v souvislosti s přijetím nového zákona o ochraně zemědělského půdního fondu v roce 1992 (s účinností od 1. 7. 1992) a novelizací tohoto zákona v roce 2010 (s účinností od 1. 1. 2011).

3.3.1.1 Konstrukce platná v době do 30. 6. 1992

Do 30. 6. 1992 platil pro stanovení odvodů předpis č. 39/1984 Sb., nařízení vlády Československé socialistické republiky o sazbách odvodů za odnětí zemědělské půdy zemědělské výrobě.

Již v tomto předpise byla pro stanovení odvodů využita bonitace půdy. Základní sazba v tis. Kč/ha byla dána zařazením půdy do jedné z bonitních tříd, kterých bylo osm, a k druhu přírodního stanoviště pro trvalé travní porosty, kterých bylo šest, a ostatní zemědělskou půdu, kterých bylo dvacet (celkem 208 úrovní základní sazby, viz příloha 3).

Základní sazba se zvyšovala

- u odvodněné orné půdy o 30 %,
- u zavlažované zemědělské půdy a intenzivně obhospodařovaných sadů a zelinářských ploch o 100 %,

Dále se základní či zvýšená sazba znovu zvyšovala v případě odnětí půdy pro ukládání odpadových hmot o 50 %.

3.3.1.2 Konstrukce platná v době od 1. 7. 1992 do 31. 12. 2010

Způsob stanovení odvodů, platný od účinnosti zákona č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, tj. v době od 1. 7. 1992 do 31. 12. 2010, byl opět založen na bonitaci půdy, ale odlišně určované než v předchozím období.

Základní sazbu představoval základní hodnotový ukazatel v Kč/ha, uvedený v části A přílohy zákona o ochraně zemědělského půdního fondu, který byl stanoven dle klimatického regionu umístění půdy, kterých bylo deset, a hlavní půdní jednotky, kterých bylo 78 (celkem 523 úrovní základní sazby, viz příloha 4).

Základní sazba se dále mohla zvýšit ekologickou vahou negativně ovlivněného faktoru životního prostředí, zhruba tak, jak jsou tyto faktory určeny v současné době, případně se mohla snížit koeficientem v případě existence důvodu pro toto snížení, opět zhruba tak jak jsou tyto důvody určeny dnes.

3.3.1.3 Konstrukce platná v současné době (od 1. 1. 2011)

Odlišnost dnes platného způsobu stanovení výše odvodu za odnětí vidím ve dvou skutečnostech – ve stanovení základní sazby, a v naprosto zásadním zavedení třídy ochrany.

Základní sazba je určena oceňovací vyhláškou, což je prováděcí předpis ministerstva financí k zákonu č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku. Vyhláška se téměř každý rok aktualizuje, takže by měla pružně reagovat na reálné ceny zemědělské půdy, schvalovací proces vyhlášek podléhá jiným pravidlům než přijetí či změna zákona (ovšem od roku 2008 se v oblasti cen zemědělské půdy změnila až k datu 1. 1. 2014,

přestože v oblasti cen ostatních položek oceňovací vyhlášky dochází ke změně častěji). Zavedení tříd ochrany znamená navýšení základní sazby dva- až devětkrát.

K výpočtu výše odvodu je dnes též potřeba více údajů, stanovených zákony, případně prováděcím předpisy k zákonům. Kromě základního údaje o výměře odnímané půdy v m² se jedná se o

- zařazení půdy do bonitované půdně ekologické jednotky (kterých je 2199) dle údajů katastru nemovitostí, a jeho základní cena v Kč/m² dle přílohy aktuálně platné oceňovací vyhlášky (ukázka v příloze 5),
- zjištění případného negativního vlivu odnětí pozemku na některý z faktorů životního prostředí, uvedený v části B přílohy zákona o ochraně zemědělského půdního fondu, který je oceněn ekologickou váhou, jak je uvedeno v tabulce 6; faktory je možno zjistit například z územně plánovací dokumentace, z dokumentace k vyhlášení národních parků, chráněných krajinných oblastí atd.

Tabulka 6: Faktory životního prostředí, které mohou být negativně ovlivněny odnětím půdy ze zemědělského půdního fondu a ekologické váhy těchto vlivů

sk.	charakteristika faktoru životního prostředí negativně ovlivněného odnětím půdy ze zemědělského půdního fondu	ekologická váha vlivu
A	Národní parky - I. zóna, národní přír. rezervace a národní přír. památky	20
	Národní parky - II. zóna, CHKO - I. zóna, přír. rezervace a přír. památky	15
	Národní parky - III. zóna, CHKO - II. zóna, ÚSES	10
	Ochr. pásma národních parků, CHKO - III. zóna a významné krajinné prvky	5
B	Chráněné oblasti přirozené akumulace podzemních a povrchových vod a ochranná pásma vodních zdrojů II. stupně	10
	Ochranná pásma léčivých zdrojů a minerál. vod stolních vně ochranných pásem I. stupně nebo užších prozatímních ochranných pásem	10
C	Území mimo plochy určené platnou ÚPD k zástavbě nebo pro jiné urbanistické funkce	5
D	Chráněná ložisková území	5

Zdroj: příloha zákona č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, vlastní zpracování

- zjištění některého z důvodů ke snížení základní sazby odvodu, uvedeného v části C přílohy zákona o ochraně zemědělského půdního fondu, který je oceněn koeficientem, jak je uvedeno v tabulce 7; důvody je možné zjistit například z mapové dokumentace, z územně plánovací dokumentace atd.

Tabulka 7: Důvody ke snížení základní sazby odvodů za odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu a jejich koeficienty

důvod ke snížení základní sazby odvodů	koef.
Zemědělská půda poškozená	
a) spady z průmyslových exhalací	0,8
b) úniky pevných nebo tekutých toxických látek	0,4
c) ropnými látkami	0,7
d) vodní nebo větrnou erozí	0,6
Zemědělská půda nacházející se v současně zastav. území sídleních útvarů (obcí)	0,2
Zemědělská půda v ekonomicky zaostávajících územích a v pohraničních územích vymezených Usnesením vlády ČR č. 11 z 8. 1. 1992	0,5

Zdroj: příloha zákona č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, vlastní zpracování

- o zařazení dotčeného pozemku do třídy ochrany dle bodu 6 části D přílohy zákona o ochraně zemědělského půdního fondu, a zjištění příslušného koeficientu ochrany, jak je uvedeno v tabulce 8; příslušnost pozemků do jednotlivých tříd ochrany stanovuje vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 48/2011 Sb., o stanovení tříd ochrany (ukázka v příloze 6).

Tabulka 8: Třídy ochrany a jejich koeficienty

Třída ochrany	koeficient
I. třída	9
II. třída	6
III. třída	4
IV. třída	2
V. třída	2

Zdroj: příloha zákona č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, vlastní zpracování

Při výpočtu konečné částky odvodu za odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu se postupuje tak, že

- o základní cena v Kč/m² podle oceňovací vyhlášky se v případě existence některého negativního vlivu na životní prostředí zvýší ekologickou vahou příslušného vlivu (viz tabulka 6), a tím je stanovena základní sazba odvodu v Kč/m²,
- o základní sazbu je možné snížit předepsaným koeficientem, pokud existuje některý z důvodů pro toto snížení (viz tabulka 7), a tím je stanovena snížená sazba odvodu v Kč/m²,

- základní či snížená sazba odvodu v Kč/m² se zvýší předepsaným koeficientem třídy ochrany (viz tabulka 8), a tím je stanovena konečná sazba odvodu v Kč/m²,
- konečná částka odvodu v Kč se stanoví vynásobením konečné sazby odvodu v Kč/m² a celkové výměry odnímané půdy v m².

3.3.2 Příklad stanovení výše odvodu

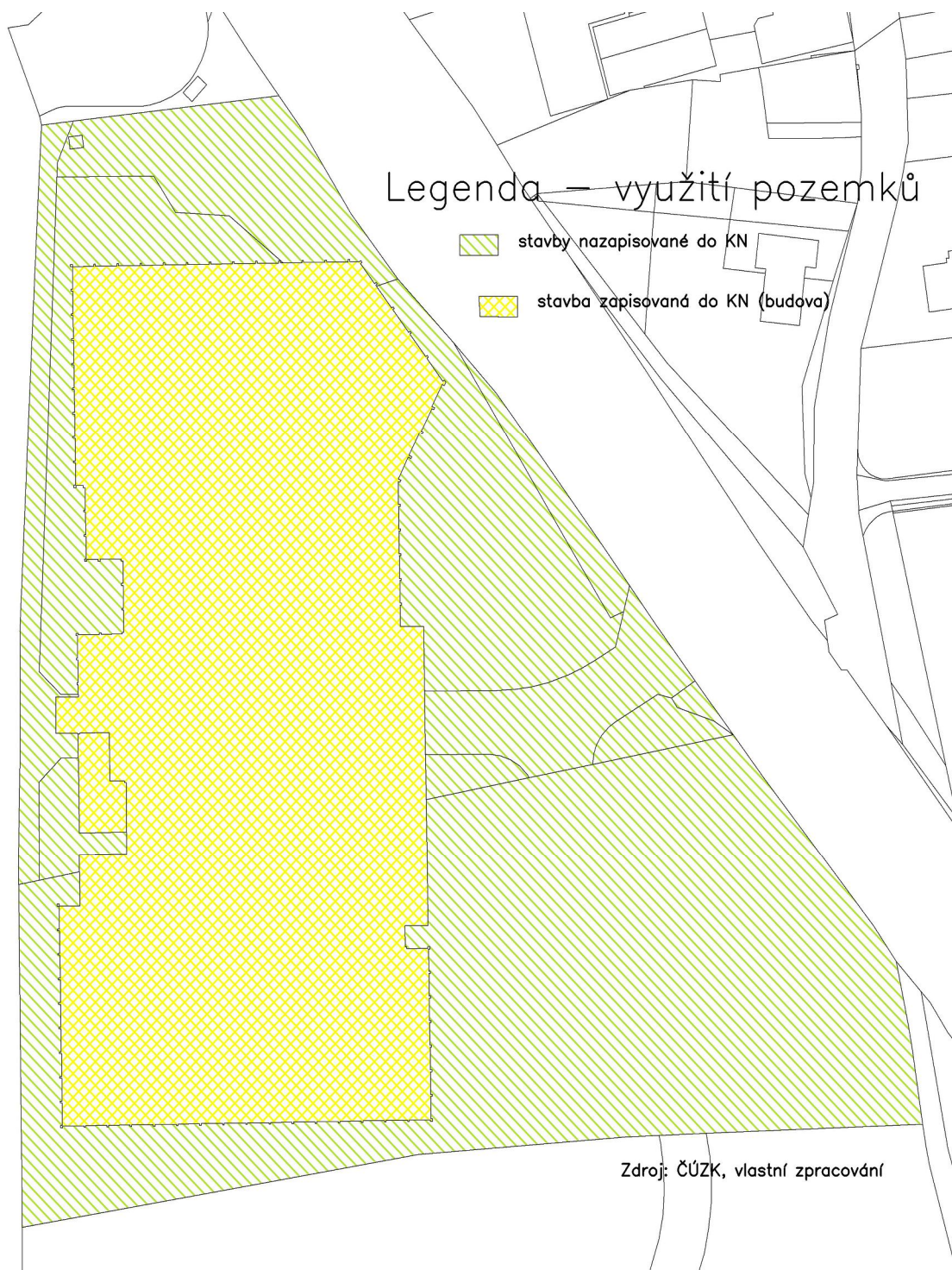
Pro názornost zde uvádím příklad stanovení odvodu za odnětí konkrétních pozemků ze zemědělského půdního fondu tak, jak se měnily od 1. 7. 1992 podmínky výpočtu odvodu. Příklad je sice reálný (pozemky jsou evidovány v katastru nemovitostí), ale spíše pro orientační názornost, neboť během sledovaného období mohlo vzhledem k tomu, že průběžně probíhá aktualizace bonitace půdy, dojít ke změně zařazení pozemků k hlavní půdní jednotce. Výše odvodu dle předpisů platných do 30. 6. 1992 není uvažována, neboť základní sazby byly odlišně odstupňovány, byly stanoveny již v roce 1984 a dnes již nejsou srovnatelné.

Pozemky, znázorněné na obrázku 2, byly vybrány mimo jiné z důvodu jejich evidence v katastru nemovitostí jakožto zemědělský půdní fond, přestože jsou (stejně jako další pozemky v inkriminované obchodní zóně) využívány jako zázemí přílehlého obchodního centra již od jeho uvedení do provozu v dubnu 2010 (komunikace, parkoviště, skladovací a odstavné plochy apod.). V registru půdy LPIS v této obchodní zóně již žádné zemědělsky využívané půdní bloky nejsou evidovány (stav ke dni 8. 3. 2014).

Pro zjednodušení není počítáno s faktory, negativně ovlivňujícími životní prostředí, a s důvody ke snížení základní sazby, neboť tyto podmínky pro úpravu základní sazby odvodu se nijak zásadně nezměnily.

Jedná se o pozemky zapsané na LV 509 pro k.ú. České Vrbné, vlastnické právo Baudry Beta, a.s., na nichž je umístěno obchodní centrum Bauhaus. V současné době je většina pozemků evidována v katastru nemovitostí jako orná půda, BPEJ 52112, jejichž celková výměra činí 23.199 m², pouze pozemek pod vlastní budovou je evidován jako zastavěná plocha a nádvoří o výměře 18.505 m², celkem 41.704 m² (informace z katastru nemovitostí ke dni 31. 1. 2014). Celá oblast přílehlé obchodní zóny byla v minulosti zemědělsky využívanou půdou.

Obr. 2: Pozemky ve vlastnictví a.s. Baundry Bety, k.ú. České Vrbné

Odvod za odnětí pozemků v letech 1992-2010:

Základní hodnotový ukazatel = základní sazba odvodu: 31.000 Kč/ha

Konečná částka odvodu: **129.282 Kč****Odvod za odnětí pozemků v letech 2011-2013:**Základní cena dle BPEJ = základní sazba odvodu: 2,67 Kč/m²

Zařazení do třídy ochrany: V. tř., koeficient 2

Konečná sazba odvodu: 5,34 Kč/m²Konečná částka odvodu: **222.699 Kč****Odvod za odnětí pozemků od roku 2014:**Základní cena dle BPEJ = základní sazba odvodu: 3,06 Kč/m²

Zařazení do třídy ochrany: V. tř., koeficient 2

Konečná sazba odvodu: 6,12 Kč/m²Konečná částka odvodu: **255.228 Kč**

Tabulka 9: Souhrnný přehled výše odvodů za odnětí půdy ze ZPF dle období

období	výměra m ²	BPEJ	základní sazba Kč/m ²	třída ochrany	koef. třídy ochrany	konečná sazba Kč/m ²	výše odvodu Kč
1992-2010	41704	52112	3,10	V.	-	3,10	129 282,40
2011-2013			2,67	V.	2	5,34	222 699,36
2014			3,06	V.	2	6,12	255 228,48

Zdroj: vlastní zpracování

V případě, že by byly pozemky zařazeny dle BPEJ do vyšších tříd ochrany, byl by celkový odvod za jejich odnětí ze zemědělského půdního fondu několikanásobně vyšší, jak pro názornost ukazuje následující tabulka:

Tabulka 10: Hypotetický přehled výše odvodů za odnětí půdy ze ZPF dle tříd ochrany v letošním roce

období	výměra m ²	BPEJ	základní sazba Kč/m ²	třída ochrany	koef. třídy ochrany	konečná sazba Kč/m ²	výše odvodu Kč
2014	41704	00511	7,50	III	4	30,00	1 251 120,00
		00110	14,94	II.	6	89,64	3 738 346,56
		00100	16,77	I.	9	150,93	6 294 385,72

Zdroj: vlastní zpracování.

Pozn.: BPEJ 00511, 00110 a 00100 jsou náhodně vybrané skutečně existující, základní sazby, třídy a koeficienty ochrany odpovídají skutečnosti dle příslušných vyhlášek.

Z uvedeného příkladu je patrné, že **zavedení koeficientů dle třídy ochrany do výpočtu odvodu za odnětí půdy ze ZPF má zásadní vliv na konečnou výši odvodu**, jak u půd méně kvalitních ve IV. a V. třídě s koeficientem 2, tak hlavně u nejkvalitnějších půd, zařazených do I. - III. třídy, což by mělo vést k omezení záboru té nejkvalitnější půdy. Vliv na konečnou výši odvodu má samozřejmě i základní sazba, kterou je dnes tzv. úřední cena zemědělské půdy, tj. „základní cena zemědělských pozemků podle BPEJ, stanovená výnosovým způsobem“ (Němec, 2004, s. 192). Tato cena však „nemůže postihnout ekonomické a tržní ocenění konkrétního zemědělského pozemku,“ (Němec, 2004, s. 193). Tuto hodnotu půdy lépe vyjadřuje cena tržní, která však není při stanovení odvodů za odnětí půdy používána.

3.4 Komparace úbytku půdy a výše odvodů

3.4.1 Zjednodušení dat o výši odvodu

Konečnou výši odvodu ovlivňuje v první řadě

1. základ pro stanovení odvodu, kterým byl(a) či je:
  - v letech 1989-1992 konstantní základní sazba v tis. Kč/ha za trvalé odnětí půdy zemědělské výrobě podle přírodního stanoviště a bonitní třídy, stanovená nařízením vlády č. 39/1984 Sb., o sazbách odvodů za odnětí zemědělské půdy zemědělské výrobě (celkem 208 ukazatelů - údaj z přílohy nařízení vlády č. 39/1984),
  - v letech 1992-2010 konstantní základní hodnotový ukazatel zemědělské půdy v Kč/ha podle hlavní půdní jednotky a klimatického regionu, stanovený přílohou zákona č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu (celkem 523 ukazatelů - údaj z přílohy zákona č. 334/1992 Sb. před novelizací v roce 2010),
  - od roku 2011 pružná základní cena zemědělského pozemku v Kč/m² podle bonitovaných půdně ekologických jednotek (zařazení do BPEJ se vzhledem k průběžně probíhající aktualizaci bonitace může též měnit), stanovená oceňovací vyhláškou (celkem 2199 různých BPEJ – údaj z prováděcí vyhláška zákona o oceňování majetku);
2. od roku 2011 koeficient dle zařazení do třídy ochrany podle vyhlášky č. 48/2011 Sb., o stanovení tříd ochrany, pro přepočítání základu pro stanovení odvodu.

Pro určení závislosti mezi úbytky zemědělské půdy a výší odvodů za odnětí zemědělské půdy ze ZPF byly odvozy za odnětí zjednodušeny následovně:

1. Za základ pro stanovení odvodu byl použit vážený aritmetický průměr z cen BPEJ, který činil
  - v letech 1992-2010: 5,24 Kč Kč/m² (Jelenová, 2004, s. 3)
  - v roce 2011: 6,16 Kč/m² (informace z oddělení půdní služby Výzkumného ústavu meliorací a ochrany půdy),
  - v roce 2012: 6,23 Kč/m² (Bukovský a kol., 2012, s. 7)

- v roce 2013: 7,06 Kč/m² (informace z oddělení půdní služby Výzkumného ústavu meliorací a ochrany půdy),

2. Za koeficient třídy ochrany byl použit vážený aritmetický průměr dle procentního zastoupení půdy v jednotlivých třídách ochrany, který je 3,96 - viz tabulka 11.

Pro zjednodušení nebude opět uvažováno s faktory, negativně ovlivňujícími životní prostředí, a s důvody ke snížení základní sazby, které se týkají relativně malého množství zemědělské půdy.

Tabulka 11: Výpočet průměrného koeficientu dle třídy ochrany zemědělské půdy

třída ochrany	I	II	III	IV	V	vážený aritm. průměr
% zastoupení půdy	18,9	19,3	22,7	17,6	21,5	
koeficient třídy ochrany	9	6	4	2	2	3,96

Zdroj: Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, oddělení půdní služba, vlastní zpracování

3.4.2 Vlastní porovnání a vyhodnocení

V této podkapitole je metodou komparace statistických údajů ověřována hypotéza 2, totiž že zvýšení odvodů za odnětí půdy v roce 2011 způsobilo snížení ročního úbytku půdy ze zemědělského půdního fondu.

Vzhledem k velké nevyrovnanosti dat o úbytku půdy za roky 1992-2000 (viz podkapitola 3.2.2) bude pro porovnání použita statistická veličina medián, která má na rozdíl od aritmetického průměru lepší vypovídací schopnost v případě, že se v souboru hodnot vyskytují nějaké extrémny, což je právě případ dat o úbytku půdy.

V tabulce 12 jsou uvedena data o úbytku zemědělské půdy a samotné orné půdy, a též výše odvodů za odnětí půdy dle předchozí podkapitoly.

Tabulka 12: Úbytky půdy a průměrná výše odvodů v letech 1992-2013

rok	úbytek půdy v ha		průměrná výše odvodu v Kč/m ²
	zemědělská	orná	
2013	4522	7444	27,96
2012	4778	7154	24,67
2011	4334	7700	24,39
medián	4522	7444	24,67
2010	5474	8768	5,24
2009	5106	8739	5,24
2008	5096	6851	5,24
2007	5226	7221	5,24
2006	5078	7580	5,24
2005	5092	7405	5,24
2004	4645	7355	5,24
2003	3583	6230	5,24
2002	4634	6939	5,24
2001	2441	7205	5,24
2000	2570	13577	5,24
1999	1856	4606	5,24
1998	-4590	-9957	5,24
1997	-321	7578	5,24
1996	432	44455	5,24
1995	1131	15523	5,24
1994	1188	15241	5,24
1993	868	1798	5,24
1992	1449	9347	5,24
medián	2570	7405	5,24

Zdroj: ČÚZK+VÚMOP, vlastní zpracování

Co se týká zemědělské půdy jako celku, vyplývá ze statistických hodnot, že v období před zvýšením odvodů za odnětí půdy činil úbytek půdy 2.570 ha/rok, po zvýšení odvodů zavedením koeficientů dle třídy ochrany, kdy se odvod zvýšil téměř pětinásobně, se úbytek půdy zvýšil na 4.522 ha/rok.

Co se týká samotné orné půdy, vyplývá ze statistických hodnot, že v období před zvýšením odvodů za odnětí půdy činil úbytek orné půdy 7.405 ha/rok, po zvýšení odvodů zavedením koeficientů dle třídy ochrany se úbytek orné půdy též zvýšil na 7.444 ha/rok.

Ze statistického hlediska ukazují výsledky provedené komparace údajů, že zvýšení odvodů v roce 2011 neznamenal snížení množství odnímané půdy. Provedená

komparace tudíž **nepotvrzuje hypotézu 2 o tom, že zvýšení odvodů za odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu způsobilo snížení úbytku půdy.**

Jednoduchým laickým pohledem na inkriminovaná data zjistíme, že po zavedení tříd ochrany půdy do výpočtu odvodu za odnětí půdy ze ZPF v roce 2011 došlo ve srovnání s předchozími roky ke snížení celkového ročního úbytku zemědělské půdy zhruba na úroveň let 2002-2004, takže účinek zvýšení odvodů vidím zatím pouze ve zpomalení úbytku půdy.

Důležitým zjištěním v této problematice by tedy byly informace o tom, jak hodnotná (bonitní) půda je odnímána ze zemědělského půdního fondu, a pokud by zvýšení odvodů za odnětí půdy vedlo k tomu, že by docházelo ke ztrátám méně bonitních půd, zařazených do nižších tříd ochrany, a kvalitnější půdy by byly zachovány, bylo by to určitě jasnějším důkazem účinnosti zavedeného opatření. Takovýto rozbor však není možné v rozsahu této práce provést.

3.5 Nepřesnost dat o úbytku zemědělské půdy

Situace se zemědělskou půdou, která je zastavěna stavbami nepodléhajícími zápisu do katastru nemovitostí a přesto je stále evidována jako zemědělský půdní fond, uvedená na příkladu obchodní zóny v katastrálním území České Vrbné v kapitole 3.2.3, se bohužel vyskytuje i u dalších komerčních staveb, například

- v katastrálním území Litvínovice u pobočky firmy DEKTRADE a diskontu Norma (trvalý travní porost),
- v katastrálním území Hrdějovice u pobočky firmy DEKTRADE (orná půda),
- v katastrálním území Borek u Českých Budějovic u provozovny Mountfield (orná půda),
- v katastrálním území Planá u Českých Budějovic u provozovny firmy JH Autodíly s.r.o. a EWAC s.r.o. (orná půda)

Tyto příklady jsou jen namátkově vybrané z důvodu znalosti místního prostředí, ale další takové případy, které se vyskytují s největší pravděpodobností na území celé republiky, staví data z katastru nemovitostí o úbytku půdy do podstatně jiného světla a znamenají, že úbytek je mnohem větší, než je prezentováno v této práci, v médiích i oficiálních údajích státní správy (např. CENIA, ČÚZK, Ministerstvo zemědělství).

Další odlišnost dat je možné zjistit při porovnání údajů o úbytku zemědělské půdy ze souhrnných přehledů o půdním fondu z údajů katastru nemovitostí, použitých v této práci, a údajů o odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu ze statistických ročenek životního prostředí, které jsou vydávány Ministerstvem životního prostředí ČR, a které - na základě statistických zjišťování prováděných prostřednictvím Českého statistického úřadu - uvádějí údaje od orgánů ochrany zemědělského půdního fondu – viz příklad v tabulce 13.

Tabulka 13: Úbytek zemědělské půdy dle KN v porovnání se souhlasem orgánů ochrany ZPF s odnětím půdy ze ZPF v ha v letech 2006-2012

rok	úbytek půdy dle KN	souhlas s trvalým odnětím půdy ze ZPF
2012	4 778	4 836
2011	4 334	4 885
2010	5 474	5 171
2009	5 106	20 577
2008	5 096	3 626
2007	5 226	3 518
2006	5 078	4 129
celkem	35 092	46 742

Zdroj: ČÚZK+MŽP, vlastní zpracování

Též toto zjištění vypovídá o tom, že data z veřejného seznamu, kterým je katastr nemovitostí od letošního roku, a která jsou použita v této práci, nemusí odpovídat skutečnému stavu.

Závěr

Cílem této práce bylo zmapování záboru zemědělské půdy a odvodů za odnětí zemědělské půdy ze zemědělského půdního fondu za období od roku 1989 do současné doby, což bylo provedeno na základě dat, zveřejňovaných Českým úřadem zeměměřičských a katastrálním, který vede katastr nemovitostí – veřejný seznam, kde je půdní fond republiky evidován. Během zpracování této bakalářské práce jsem mimo jiné zjistila, že to, co je v tomto veřejném seznamu evidováno, neodpovídá zcela realitě, takže výsledky práce jsou touto skutečností ovlivněny.

Odvody za odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu jsou stanoveny zákonnými předpisy a jejich výše dle mého názoru neodpovídá významu půdy jako neobnovitelného přírodního zdroje. Největší vliv na celkovou částku odvodu za odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu má zařazení půdy do příslušné třídy ochrany dle kvality půdy, které bylo do konstrukce výpočtu odvodu zavedeno k 1. 1. 2011. Účinek tohoto opatření však není nijak významný ve vztahu k úbytku zemědělské půdy jak v celém vyhodnocovaném období, tak v období 2001-2013. Pokud by na základě hlubší analýzy bylo zjištěno, že úbytek se stále týká té kvalitnější zemědělské půdy, a trend záboru půdy by nadále pokračoval na stejné úrovni, měla by výše odvodů být stanovena jinak. Navrhovaná vládní novela zákona o ochraně zemědělského půdního fondu v tomto směru nijak „převratné“ opatření neobsahuje.

Cíle práce se podařilo splnit mimo jiné i za pomoci zaměstnanců státních orgánů, kteří ochotně poskytli chybějící data tak, aby bylo zmapováno celé sledované období. Též hrálo značnou roli to, že Česká republika má v dostatečné míře zpracovaný a funkční portál veřejné správy, kde jsem našla velkou část potřebných dat a informací.

Co se týká legislativy, tak problémem nejen v oblasti týkající se zemědělské půdy, ale v českém právu všeobecně, je nepřehlednost, zapříčiněná způsobem přijímání právních norem. Schválené předpisy jsou velmi často novelizovány - často bohužel jako „přílepek“ k předpisu, který upravuje úplně jinou oblast – nebo nahrazovány. Příčinou je samozřejmě i společenská změna v roce 1989, avšak s odstupem času se dá překotnost přijímání nových předpisů po revolučním roce 1989 hodnotit jako příliš uspěchaná. Například „v pozemkovém právu bylo k prvnímu pololetí roku 2012 přijato

anebo novelizováno více než 64 právních norem a předpisů vztahujících se k zemědělskému půdnímu fondu České republiky“ (Bukovský a kol., 2012, s. 7). Příkladem může být i současně platný občanský zákoník, o jehož funkčnosti se polemizovalo ještě v době mezi jeho přijetím a nabytím účinnosti, a již dnes se otevřeně hovoří o nutnosti jeho novelizace, což nepřispívá k důvěře občanů v právní stát.

Přijetí předpisu na ochranu půdy na úrovni celé Evropské unie považují vzhledem k vývoji v orgánech Evropské unie za problematické, pokud ne rovnou nemožné, protože pokud se to nepodařilo od roku 2006, tak v dnešní době, kdy se členské státy nemohou dohodnout na zásadnějších věcech (týkajících se především financování), není vůle zabývat se touto oblastí. Pro ochranu české půdy to však není ani nijak zásadní, neboť – jak je uvedeno výše – česká legislativa je ještě z dob minulých (před rokem 1989) poměrně dostatečně na ochranu půdy zaměřena, a jako taková je dávana jako jeden z možných příkladů ostatním státům evropské osmadvacítky.

Při práci na tématu záboru zemědělské půdy jsem kromě mnoha dalších zajímavých informací narazila na skutečnost, která by si zasloužila větší pozornost, a to případ, kdy je zjevně půda, evidovaná v katastru nemovitostí jako zemědělský půdní fond, zastavěna stavbami (nezapisovanými do katastru nemovitostí), tvořícími příslušenství komerčních objektů (pozemky v k. ú. České Vrbné), tudíž by měla být evidována jako ostatní plocha. Vzhledem k tomu, že dotčené komerční objekty fungují již několik let, je tato skutečnost přinejmenším podivná, a pokud toto není ojedinělý případ (a mám obavy, že tomu tak je), jsou informace o úbytku zemědělské půdy, vyplývající ze statistických dat katastru nemovitostí, zkreslené.

Summary

This bachelor's thesis, which is called "Land grabbing and land prices since 1989", is focused on

- mapping the decrease of agricultural and especially arable land in the Czech Republic as one of the main risks to soil, not only in this country, but throughout the European Union,
- examining the changeover of agricultural land to built-up areas,
- mapping the development of charges for land grabbing since 1989,
- evaluation of legislative conditions for the land grabbing,
- evaluation of opportunities to affect the land grabbing by the administration.

Based on the study of literature land has been described as a component of the environment. The study describes its significance, functions and threats. Chapter 1 describes the process of land registration in the Czech Republic and the basic classification of land into agricultural and non-agricultural, as well as agricultural land protection, land grabbing and its consequences.

Chapter 2 describes the methodology of the thesis – hypotheses are presented and methods used to achieve the objective are listed. Two hypotheses have been formulated:

1. Construction is carried out mainly at the expense of arable land.
2. Increased charges for the land grabbing in 2011 have had an effect on soil loss.

The results of the work are presented in chapter 3. Legislative conditions for the protection of Agricultural Land Fund are described in detail and evaluated as partially satisfactory only.

Loss of agricultural land between 1989-2013 is presented in detail according to the classification into individual components, with a special focus on arable land. Data analysis of the conversion of arable land confirmed hypothesis No. 1.

The development of charges for the land grabbing was also described. The height of the charges was compared with the loss of agricultural land – the hypothesis No. 2 was not confirmed.

Keywords

soil

environment

soil sealing

loss of soil

changeover

soil protection

agricultural land

Agricultural Land Fund

arable land

development

progression

suburbanization

area

legislative conditions

permanent land grabbing

charges for land grabbing

comparison

Seznam použitých zdrojů

- Bergstedt, Ch., Dietrich, V., & Liebers, K. (2005). *Člověk a příroda: Půda*. Plzeň, ČR: Fraus
- Bičík, I., & Kupková, L. (2010). *Změna výměry orné půdy*. Dostupné na: <http://lucc.cz/files/mapy/02.pdf>
- Boucníková, E. & Kučera, T. (2005). How natural and cultural aspects influence land cover changes in the Czech Republic? *Ekológia – Ecology Bratislava*, Vol.24 (1/2005), 69-82. Dostupné na: http://users.prf.jcu.cz/kucert00/PAPERS/boucnikova_kucera.pdf
- Buchtová, I. (2013). *Situační a výhledová zpráva OVOCE*. Dostupné na: http://eagri.cz/public/web/file/274796/SVZ_Ovoce.pdf
- Bukovský, J., Čermák, P., Fiala, P., Hruška, M., Jelínek, L., Jílek, P., ... Vrbová, E. (2012). *Situační a výhledová zpráva: PŮDA*. Dostupné na: http://eagri.cz/public/web/file/181775/Zprava_Puda_kniha_web__1_.pdf
- Český úřad geodetický a kartografický. (1989). *Statistická ročenka půdního fondu v ČSSR podle údajů evidence nemovitostí*. Praha, ČSSR: ČÚGK
- Český úřad geodetický a kartografický. (1991-1992). *Statistická ročenka půdního fondu ČSFR podle údajů evidence nemovitostí*. Praha, ČSFR: ČÚGK
- Český úřad zeměměřičský a katastrální. (1994-2009). *Statistická ročenka půdního fondu České republiky*. Dostupné na: <http://www.cuzk.cz/Periodika-a-publikace/Statisticke-udaje/Souhrne-prehledy-pudniho-fondu.aspx>
- Český úřad zeměměřičský a katastrální. (2010-2014). *Souhrnné přehledy o půdním fondu z údajů katastru nemovitostí České republiky*. Dostupné na: <http://www.cuzk.cz/Periodika-a-publikace/Statisticke-udaje/Souhrne-prehledy-pudniho-fondu.aspx>
- European Commission (2012). *REPORT FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS The implementation of the Soil Thematic Strategy and ongoing activities /COM/2012/046/*. Dostupné na: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52012DC0046:EN:NOT>
- Hauptman, I., Kukul, Z., Pošmourný, K., Bičík, I., Budňáková, M., Čermák, P., ... Zimová, M. (2009). *Půda v České republice*. Praha, ČR: Ministerstvo životního prostředí a Ministerstvo zemědělství
- Havel, P., & Chuman, T. (2011). *Zábor půd komerční výstavbou podél dálnice D1*. Dostupné na: http://www.suburbanizace.cz/analyzy/Havel_P_Chuman_T_2011-Zabor_pud_komercni_vystavbou_podel_dalnice_D1_16_6_2011.pdf
- Jelenová, R. (2004). *Ceny zemědělské půdy na současném trhu se zemědělskou půdou*. Dostupné na: http://www.agris.cz/Content/files/main_files/63/140976/xjelr100_t.pdf

Keményová, Z. (2011). Zastavěné Česko: Každý den ubyde 24 hektarů polí. *Hospodářské noviny*. Dostupné na: <http://zpravy.ihned.cz/c1-52825140-zastavene-cesko-kazdy-den-ubyde-24-hektaru-poli>

Ministerstvo životního prostředí. (2007-2013). *Statistická ročenka životního prostředí České republiky*. Praha, ČR. MŽP. Dostupné na: http://www.mzp.cz/cz/statisticka_rocenka_zivotniho_prostredi_publikace

Ministerstvo životního prostředí. (2012). *Zpráva o životním prostředí České republiky 2012*. Praha, ČR. MŽP. Dostupné na: http://www1.cenia.cz/www/sites/default/files/Zpr%C3%A1va%20o%20%C5%BEivotn%C3%ADm%20prost%C5%99ed%C3%AD%20%C4%8Cesk%C3%A9%20republiky%202012_20131023.pdf

Ministerstvo životního prostředí. (n.d.). *Zábory půdy*. Praha, ČR. MŽP. Dostupné na: http://www.mzp.cz/cz/zabory_pudy

Ministerstvo životního prostředí. (n.d.). *Definice, význam a funkce půdy*. Praha, ČR. MŽP. Dostupné na: http://www.mzp.cz/cz/definice_pudy

Němec, J. (2004). *Pozemkové právo a trh půdy v České republice*. Praha, ČR: Výzkumný ústav zemědělské ekonomiky

Němec, J., Štolbová, M., Kučera, J., Součková, H., Čermák, P., Novák, P., ... Liška, L. (2006). *Situační a výhledová zpráva PŮDA*. Dostupné na: http://eagri.cz/public/web/file/3021/puda_11_2006.pdf

Němec, J., Pražáková, L., Kučera, J., Čermák, P., Novák, P., Vašků, Z., ... Zajícová, Š. (2009). *Situační a výhledová zpráva PŮDA*. Praha, ČR. Ministerstvo zemědělství. Dostupné na: http://eagri.cz/public/web/file/45535/puda_11_2009.pdf

Ouředníček, M. (n.d.) *Suburbanizace. Co to je a jaké má problémy?* Dostupné na: http://www.suburbanizace.cz/01_teorie_suburbanizace.htm

Prokop, G., Jobstmann, H., & Schonbauer, A. (2011). *Report on best practices for limiting soil sealing or mitigating its effects*. Dostupné na: <http://ec.europa.eu/environment/soil/pdf/sealing/Soil%20sealing%20-%20Final%20Report.pdf>

Sánka, M., & Materna, J. (2004). *Indikátory kvality zemědělských a lesnických půd*. Dostupné na: [http://www.mzp.cz/osv/edice.nsf/CEFFC9BDDD360E2EC1256FAF0040EEF6/\\$file/indikatory_el.pdf](http://www.mzp.cz/osv/edice.nsf/CEFFC9BDDD360E2EC1256FAF0040EEF6/$file/indikatory_el.pdf)

Sánka, M. (n.d.). *Evropská a česká legislativa v ochraně půdy (platná i navrhovaná). Degradční faktory půd. Informační zdroje o půdě*. Dostupné na: http://www.ekotoxa.cz/userfiles/file/Ochrana_pudy_prezentace.pdf

Slonek, Z. (2013). *Situační a výhledová zpráva CHMEL, PIVO*. Dostupné na: http://eagri.cz/public/web/file/283356/SVZ_Chmel_a_pivo_12_2013.pdf

Trojáček, P. (2004). *Vytváření registru půdy v České republice*. Opava, ČR. Ekotoxa Opava

Vláda České republiky (2012). *Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 338/1991 Sb., o Státním fondu životního prostředí České republiky, ve znění*

pozdějších předpisů. Dostupné na: <https://apps.odok.cz/kpl-detail?pid=KORN8JND758C>

Výbor regionů Evropské unie (2007) *Stanovisko Výboru regionů – Tematická strategie pro ochranu půdy (2007/C 146/05)*. Dostupné na: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2007:146:0034:0047:CS:PDF>

Výbor regionů Evropské unie (2013). *Stanovisko Výboru regionů Provádění tematické strategie pro ochranu půdy (2013(C 17/08))*. Dostupné na: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2013:017:0037:0044:CS:PDF>

Vyhláška č. 357/2013 Sb. o katastru nemovitostí (katastrální vyhláška). Dostupná na: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>

Vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 13/1994 Sb., kterou se upravují některé podrobnosti ochrany zemědělského půdního fondu. Dostupná na: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>

Vyhláška č. 48/2011 Sb. o stanovení tříd ochrany. Dostupná na: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>

Vyhláška č. 327/1998 Sb., kterou se stanoví charakteristika bonitovaných půdně ekologických jednotek a postup pro jejich vedení a aktualizaci. Dostupná na: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>

Vyhláška č. 441/2013 Sb., k provedení zákona o oceňování majetku (oceňovací vyhláška). Dostupná na: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>

Zákon č. 334/1992 Sb. o ochraně zemědělského půdního fondu. Dostupný na: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>

Zákon č. 256/2013 Sb. o katastru nemovitostí (katastrální zákon). Dostupný na: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>

Zákon č. 17/1992 Sb. o životním prostředí. Dostupný na: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>

Zákon č. 183/2006 Sb., o územním a stavebním řádu (stavební zákon). Dostupný na: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>

<http://www.pedologie.cz>

<http://www.mzp.cz/cz/puda>

<http://www.ochranapudy.cz>

<http://eagri.cz/public/web/mze/farmar/LPIS/>

<http://issar.cenia.cz/issar/index.php>

http://ec.europa.eu/environment/soil/index_en.htm

<http://www.vitejtenazemi.cz/>

Seznam tabulek

1. Rozloha jednotlivých druhů pozemků a jejich podíl na celkové rozloze zemědělského půdního fondu k 31. 12. 2013
2. Rozloha jednotlivých druhů pozemků a jejich podíl na celkové rozloze nezemědělského půdního fondu k 31. 12. 2013
3. Úbytek orné půdy v období 1989-2013
4. Přeměna orné půdy na zastavěné a ostatní plochy v porovnání s přírůstkem zastavěných a ostatních ploch v ha v letech 2009-2013
5. Druhy a způsob využití pozemků v m² v oblasti obchod. zóny České Vrbné
6. Faktory životního prostředí, které mohou být negativně ovlivněny odnětím půdy ze zemědělského půdního fondu a ekologické váhy těchto vlivů
7. Důvody ke snížení základní sazby odvodů za odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu a jejich koeficienty
8. Třídy ochrany a jejich koeficienty
9. Souhrnný přehled výše odvodů za odnětí půdy ze ZPF dle období
10. Hypotetický přehled výše odvodů za odnětí půdy ze ZPF dle tříd ochrany v letošním roce
11. Výpočet průměrného koeficientu dle třídy ochrany zemědělské půdy
12. Úbytky půdy a průměrná výše odvodů v letech 1992-2013
13. Úbytek zemědělské půdy dle KN v porovnání se souhlasem orgánů ochrany ZPF s odnětím půdy ze ZPF v ha v letech 2006-2012

Seznam grafů

1. Podíl pozemků dle druhů na celkové výměře republiky k 31. 12. 2013
2. Vývoj podílu zemědělské a nezemědělské půdy na celkovém půdním fondu v % ve sledovaném období
3. Vývoj celkové rozlohy zemědělské půdy v ha v letech 1989-2013
4. Vývoj rozlohy orné půdy v ha v letech 1989-2013
5. Vývoj rozlohy chmelnic v ha v letech 1989-2013
6. Vývoj rozlohy ovocných sadů v ha v letech 1989-2013
7. Vývoj rozlohy trvalých travních porostů v ha v letech 1989-2013
8. Vývoj rozlohy vinic v ha v letech 1989-2013
9. Vývoj rozlohy zahrad v ha v letech 1989-2013
10. Přeměna orné půdy na ostatní složky půdního fondu v ha za období let 2009-2013

11. Porovnání přeměny orné půdy na zastavěné a ostatní plochy a přírůstků těchto ploch v letech 2009-2013
12. Vývoj rozlohy zastavěných a ostatních ploch v ha za roky 1989-2013

Seznam obrázků

1. Druhy a způsob využití pozemků v oblasti obchodní zóny České Vrbné
2. Pozemky ve vlastnictví a.s. Baundry Bety, k.ú. České Vrbné

Použité zkratky

BPEJ	bonitovaná půdně ekologická jednotka
ZPF	zemědělský půdní fond
LPIS	Land Parcel Identification System
CENIA	Česká informační agentura životního prostředí
ČÚZK	Český úřad zeměměřičský a katastrální
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
VÚMOP	Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy
k. ú.	katastrální území

Seznam příloh

1. Přírůstky a úbytky orné půdy a jejich přesun do jiných druhů pozemků za r. 2013
2. Úbytky orné půdy do zemědělské a nezemědělské půdy podle účelu použití v roce 1992
3. Sazebník odvodů - Základní sazby za trvalé odnětí zemědělské půdy (trvalých travních porostů) zemědělské výrobě v tis. Kčs za 1 ha
4. Sazebník odvodů za odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu – Základní hodnotové ukazatele zemědělské půdy v tis. Kčs za 1 ha
5. Základní ceny zemědělských pozemků podle BPEJ - ukázka
6. Třídy ochrany - ukázka

c. Přírůstky a úbytky orné půdy a jejich přesun do jiných druhů pozemků za rok 2013 (v hektarech)

Přírůstky orné půdy

Kraj	Přírůstky orné půdy	chmelnice	vinice	zahrad	ovocný sad	trvalý travní porost	lesní pozemek	vodní plocha	zastav. plocha a nádvohí	ostatní plocha
Hlavní město Praha	1,97	0	0	-0,58	-0,01	-0,16	-0,04	-0,04	-0,21	-0,75
Středočeský kraj	177,02	-12,06	0	-2,74	-8,11	-65,00	-8,59	-3,47	-8,64	-62,76
Jihočeský kraj	69,20	0	0	-1,46	-0,30	-41,10	-5,38	-3,35	-0,85	-5,69
Plzeňský kraj	80,15	0	0	-0,66	-2,04	-42,85	-10,39	-3,52	-6,41	-13,37
Karlovarský kraj	15,73	0	0	-0,12	-0,01	-12,48	-0,04	-0,75	-0,57	-1,72
Ústecký kraj	64,05	-3,60	0	-0,60	-5,06	-4,11	-2,52	-4,78	-1,54	-41,51
Liberecký kraj	28,88	0	0	-0,04	0,00	-3,16	-23,72	-0,19	-0,58	-0,67
Královéhradecký kraj	110,07	0	0	-0,34	-53,87	-46,46	-1,25	-1,15	-3,07	-3,74
Pardubický kraj	82,99	0	0	-0,07	-0,03	-70,15	-2,59	-0,73	-1,01	-8,16
Kraj Vysočina	49,76	0	0	-0,55	-0,01	-22,88	-6,15	-0,86	-1,99	-16,29
Jihomoravský kraj	49,53	0	-4,12	-0,91	-5,26	-4,03	-5,63	-2,04	-8,24	-16,39
Olomoucký kraj	55,49	-0,06	0	-0,59	-33,72	-4,56	-4,28	-1,62	-0,51	-8,97
Zlínský kraj	10,12	0	-0,04	-0,32	-0,01	-1,45	-0,66	-0,53	-1,92	-4,58
Moravskoslezský kraj	13,90	0	0	-0,31	-0,02	-6,01	-0,93	-0,73	-0,94	-4,11
Česká republika	808,86	-15,72	-4,16	-9,31	-108,45	-324,41	-72,18	-23,76	-36,48	-188,70

Úbytky orné půdy

Kraj	Úbytky orné půdy	chmelnice	vinice	zahrad	ovocný sad	trvalý travní porost	lesní pozemek	vodní plocha	zastav. plocha a nádvohí	ostatní plocha
Hlavní město Praha	-118,70	0	0	1,72	0,06	1,04	0,10	0,53	7,44	106,63
Středočeský kraj	-1387,94	3,77	0	65,72	10,51	564,49	95,99	45,38	64,02	527,21
Jihočeský kraj	-1318,20	0	0	18,98	2,03	943,51	87,38	33,16	12,92	218,83
Plzeňský kraj	-1108,24	0	0	20,00	0,56	700,29	57,35	30,74	11,76	287,33
Karlovarský kraj	-53,35	0	0	1,21	0,01	29,83	3,63	2,03	1,75	12,74
Ústecký kraj	-398,20	9,44	2,92	10,30	0,19	121,75	6,27	15,78	8,47	221,73
Liberecký kraj	-285,84	0	0	6,83	0,74	205,12	19,24	5,51	6,43	41,19
Královéhradecký kraj	-249,35	0	0	10,40	7,83	124,44	19,49	18,57	10,80	56,61
Pardubický kraj	-839,64	0	0	11,58	1,54	488,82	127,55	19,34	11,08	179,23
Kraj Vysočina	-302,35	0	2,49	14,69	1,26	88,84	68,21	13,12	15,66	97,10
Jihomoravský kraj	-394,66	0	79,61	12,11	2,89	23,24	28,26	10,35	31,52	205,21
Olomoucký kraj	-536,02	0	0	6,50	2,22	291,26	62,57	13,03	12,28	147,12
Zlínský kraj	-814,85	0	7,38	15,60	38,73	221,24	51,20	52,70	7,81	419,91
Moravskoslezský kraj	-444,89	0	0	14,44	4,50	145,57	45,62	19,86	19,04	195,41
Česká republika	-8252,24	13,21	92,39	210,09	73,06	3949,44	672,85	280,11	220,96	2716,26

Příloha č. 4

Úbytky orné půdy do zemědělské a nezemědělské půdy podle účelu použití v roce 1992
(v hektarech)

Číslo kraje	do zemědělské půdy				do nezemědělské půdy										celkem úbytky orné půdy			
					na výstavbu					na těžbu						ostatní úbytky		
	do luk a pastvín	do ostatní zem. půdy	celkem	průmyslovou	občanskou a bytovou	zemědělskou	vodních děl	jiné invest. účely	celkem	uhlí	ostatní	celkem	zalesňování	ostatní účely		celkem		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
3100	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
3200	75	56	131	131	12	9	2	-	87	110	-	3	3	-	28	28	141	272
3300	2 223	32	2 255	2 255	4	9	5	5	33	56	-	2	2	1	10	11	69	2 324
3400	1 719	10	1 729	1 729	2	4	-	-	5	11	-	1	1	5	103	108	120	1 849
3500	3 389	26	3 415	3 415	1	12	1	-	1	15	79	21	100	1	43	44	159	3 574
3600	586	4	590	590	4	23	10	-	7	44	-	-	-	2	7	9	53	643
3700	938	108	1 046	1 046	7	52	8	-	15	82	-	-	-	6	92	98	180	1 226
3800	250	67	317	317	11	23	7	2	37	80	-	11	11	7	31	38	129	445
ČR	9 181	305	9 486	9 486	41	137	33	8	207	426	79	40	119	22	324	346	891	10 377

Vývoj úbytků orné půdy do zemědělské a nezemědělské půdy podle účelu použití od r. 1966

období	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
1966-70	27 139	10 108	37 247	1 803	3 076	1 482	2 213	3 166	11 740	1 264	819	2 083	3 006	5 467	8 473	22 296	59 543
1971-75	19 622	9 465	29 087	1 663	3 285	1 181	1 025	3 289	10 443	126	552	678	1 626	2 587	4 213	15 334	44 421
1976-80	85 041	15 798	100 839	1 796	3 597	1 424	1 291	3 433	11 541	2 072	550	2 622	2 538	8 968	11 506	25 669	126 508
1981-85	41 288	13 041	54 329	1 468	2 117	1 393	612	2 001	7 591	4 980	1 137	6 117	655	5 947	6 602	20 310	74 639
1986-90	53 323	9 913	63 236	766	2 040	1 188	658	2 150	6 802	1 892	992	2 884	493	4 220	4 713	14 399	77 635
1991-92	42 553	1 796	44 349	80	326	73	29	390	898	167	89	256	37	575	612	1 766	46 115
celkem	268 966	60 121	329 087	7 576	14 441	6 741	5 828	14 429	49 015	10 501	4 139	14 640	9 365	27 764	36 119	99 774	428 861

Příloha k nařízení vlády ČSSR č. 39/1984 Sb.

Sazebník odvodů

ČÁST I

Základní sazby za trvalé odnětí zemědělské půdy zemědělské výrobě (mimo trvalých travních porostů) v tis. Kčs za 1 ha

Přírodní stanoviště	Bonitní třída							
	1	2	3	4	5	6	7	8
ČMt 1 ČMt 2 ČM 1 ČM 2 ČM 3 ČM 12 ČM 13 ČM 14 ČM 15	5040	4313	3230	2050	1120	470	170	50
ČMt 3 ČMt 4 ČM 5 ČM 6 ČM 9 ČM 10 ČM 11 HM 1 HM 2	4740	4060	3040	1940	1050	440	170	50
ČMt 5 ČMt 6 ČMt 7 ČMt 14 ČMt 15 ČMt 16	4500	3850	2900	1840	990	420	180	50
ČMt 8 ČMt 9 ČMt 11 ČMt 17 ČMt 23 ČM 4 ČM 7 ČM 8 HMt 1 HMt 2	4240	3630	2700	1730	940	390	150	45
HM 3 HM 4 HM 5 HM 6 HM 14 HM 15 HM 16	4000	3420	2580	1630	880	370	150	45
ČMt 10 ČMt 12 ČMt 13 HM 8 HM 9	3760	3210	2400	1540	820	350	150	45
ČMt 18 ČMt 19 ČMt 22 HMt 3 HMt 4 HMt 7 HMt 12	3280	2810	2100	1340	720	310	140	40
HM 10 HM 11 HM 12 HM 13	3140	2680	2020	1280	690	290	140	40
HMt 5 HMt 8 HMt 11 HM 7 P 1 P 2 P 3 P 4 P 5 P 9	3060	2620	1950	1250	670	280	130	40

Přírodní stanoviště	Bonitní třída							
	1	2	3	4	5	6	7	8
HMt 6 HMt 9 HMt 10 HM 17 HM 18 HM 23	2940	2510	1890	1200	650	270	130	40
ČMt 20 ČMt 21 P 6 P 7 P 8 P 10 P 16 P 17 P 18 P 19 P 20 P 21	2660	2280	1700	1080	580	250	120	35
V 1 V 2 V 3 V 7 V 8 V 9	2480	2110	1570	1010	540	230	120	35
HM 19 HM 20 HM 24 P 22 P 23 V 10 V 11	2320	1980	1490	950	510	220	110	30
HMt 13 HM 21 HM 22 P 11 P 12 P 24 P 25 P 26 P 27 V 12 V 13 H 1 H 2 H 5 H 6 H 7	1920	1830	1230	780	420	180	90	30
V 14	1820	1560	1170	740	400	170	90	30
P 13 P 14 P 15 V 4 V 5, V 6	1740	1480	1120	710	380	160	90	25
P 29 H 3 H 4 H 8 H 9 H 10 V 15	1560	1330	990	640	340	150	80	25
P 28 P 30 P 31 H 11 H 12 H 13 V 16	1430	1216	910	580	310	140	80	25
H 14 H 15 H 16	1260	1080	800	520	280	130	70	20
H 17	1160	990	740	470	200	130	70	20

Příloha k zákonu ČNR č. 334/1992 Sb.

Sazebník odvodů za odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu

ČÁST A

Základní hodnotové ukazatele zemědělské půdy v tisících Kčs za 1 ha

Hlavní jednotka (HPJ)	Klimatický region									
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
01	95	82	102	120	66	0	0	0	0	0
02	0	0	100	117	72	0	0	0	0	0
03	102	85	105	124	76	0	0	0	0	0
04	31	31	38	47	0	0	0	0	0	0
05	52	41	53	65	0	0	0	0	0	0
06	76	62	72	85	0	0	0	0	0	0
07	66	50	58	67	0	0	0	0	0	0
08	84	69	82	81	47	59	0	0	0	0
09	0	0	97	112	73	82	0	0	0	0
10	0	80	93	111	70	80	0	0	0	0
11	0	0	86	98	61	72	0	50	0	0
12	0	0	74	91	53	62	63	45	0	0
13	0	57	65	75	45	58	58	40	0	0
14	0	48	79	95	57	68	66	48	0	0
15	0	0	68	77	49	59	0	43	0	0
16	0	0	40	44	24	45	40	40	0	0
17	0	0	36	45	0	38	0	0	0	0
18	35	0	40	36	26	37	0	29	12	14
19	57	45	59	69	41	51	0	0	0	0
20	46	35	45	53	33	41	36	34	21	0
21	22	23	29	38	24	31	35	31	17	0
22	24	29	36	46	24	45	42	41	26	0
23	23	23	34	38	19	31	27	23	0	0
24	35	0	0	55	0	0	45	35	0	0
25	0	40	49	61	35	68	0	66	0	0
26	0	33	43	53	27	54	43	52	0	0
27	0	0	0	43	31	45	44	41	0	0
28	0	49	60	69	40	59	32	60	0	0
29	40	40	50	59	39	75	57	74	0	0
30	0	33	42	51	32	60	0	63	0	0
31	0	27	35	44	28	45	0	42	0	0
32	28	0	36	45	31	49	45	49	0	0
33	0	50	62	70	43	64	0	55	0	0
34	0	0	0	0	0	0	0	0	53	0
35	0	0	0	0	0	0	0	0	40	0
36	0	0	0	0	0	0	0	0	0	44
37	17	15	19	26	15	21	17	22	15	12
38	0	0	0	30	14	25	24	26	18	0
39	6	6	6	7	5	7	0	6	6	6
40	8	7	8	9	6	9	10	9	9	8
41	8	7	8	10	7	10	10	10	10	9
42	0	0	76	85	56	64	60	0	0	0
43	0	0	0	81	51	61	54	55	0	0
44	0	0	0	66	0	48	45	52	30	0
45	0	0	59	66	40	49	43	0	0	0
46	0	0	60	65	39	49	45	50	0	0

Hlavní jednotka (HPJ)	Klimatický region									
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
47	0	0	0	54	31	42	37	38	0	0
48	0	0	37	43	23	33	30	29	19	0
49	0	0	0	40	22	29	25	23	16	0
50	0	31	44	46	31	59	46	56	42	38
51	0	30	36	42	15	39	34	38	0	0
52	0	0	42	50	0	46	43	39	26	0
53	0	0	44	49	28	39	0	29	19	0
54	0	29	34	39	24	30	0	21	13	0
55	36	33	42	51	33	43	24	48	21	19
56	100	81	95	111	71	74	68	43	23	22
57	85	68	82	95	57	58	52	35	0	0
58	87	72	87	99	58	63	56	28	15	13
59	64	53	62	76	37	43	39	27	0	0
60	106	91	100	114	75	81	74	0	0	0
61	85	73	80	88	56	61	58	0	0	0
62	81	61	69	77	49	57	46	0	0	0
63	49	42	49	51	34	40	34	0	0	0
64	18	18	18	19	17	19	21	18	17	15
65	17	0	17	18	16	18	0	17	15	12
66	0	0	12	14	0	14	16	14	12	13
67	13	14	14	14	13	14	11	12	10	7
68	0	12	12	12	12	12	10	9	8	6
69	10	10	10	10	8	10	7	7	6	5
70	17	17	16	17	16	17	14	15	13	11
71	0	15	15	16	15	16	13	14	12	10
72	19	7	7	7	7	7	6	7	6	5
73	0	0	7	8	8	8	8	7	6	5
74	0	0	0	0	0	7	6	5	6	5
75	0	9	0	9	8	9	8	6	6	5
76	0	8	0	7	0	7	6	6	5	5
77	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
78	5	0	5	0	5	0	5	5	5	5

Příloha č. 4 k vyhlášce č. 441/2013 Sb.

Základní ceny zemědělských pozemků podle BPEJ

BPEJ	Kč/m ²	BPEJ	Kč/m ²	BPEJ	Kč/m ²	BPEJ	Kč/m ²	BPEJ	Kč/m ²
00100	16,77	02253	4,34	04099	1,17	10600	11,60	12143	2,21
00110	14,94	02310	6,16	04167	1,17	10602	9,73	12152	2,64
00112	12,88	02312	5,30	04168	1,17	10610	9,93	12153	2,36
00300	18,10	02313	4,98	04177	1,18	10612	8,29	12210	4,97
00401	7,32	02411	7,65	04178	1,17	10640	7,93	12212	3,88
00411	6,44	02414	4,10	04189	1,16	10650	8,47	12213	3,44
00501	9,18	02441	4,69	04199	1,17	10700	10,21	12242	2,78
00511	7,50	02444	2,28	05500	8,40	10710	8,99	12243	2,55
00600	12,79	02451	5,91	05600	14,95	10740	6,85	12252	3,14
00602	11,38	02454	2,83	05700	13,82	10750	7,30	12253	2,72
00610	11,73	02901	8,18	05800	12,29	10800	11,26	12310	5,05
00612	9,68	02904	5,06	05900	9,73	10810	9,68	12312	4,07
00640	8,90	02911	7,11	06000	17,37	10840	7,30	12313	3,68
00650	9,83	02914	4,00	06100	15,06	10850	7,85	12501	9,56
00700	14,10	02941	4,39	06200	13,73	11000	14,73	12504	6,09
00710	12,55	02944	2,19	06300	4,75	11010	13,42	12511	7,89
00740	9,46	02951	5,25	06401	5,66	11100	12,69	12514	5,02
00750	10,37	02954	2,62	06411	5,07	11110	11,09	12541	6,24
00800	13,59	03201	6,46	06501	2,78	11112	9,43	12544	3,38
00810	11,80	03204	3,10	06511	2,68	11300	10,94	12551	6,74
00840	8,42	03221	4,55	06601	1,48	11310	9,76	12554	3,68
00850	10,08	03224	2,28	06701	1,48	11313	6,88	12601	7,55
01811	8,61	03231	5,33	06811	1,47	11400	12,87	12604	4,49
01901	10,92	03234	2,44	06841	1,40	11410	11,99	12611	6,42
01904	7,40	03241	2,82	06901	1,76	11440	9,75	12614	3,44
01911	9,95	03244	1,66	07001	4,99	11450	10,31	12641	4,66
01914	6,50	03251	3,75	07101	4,13	11811	8,13	12644	2,31
01941	6,96	03254	1,96	07201	1,79	11814	5,49	12651	5,20
01944	3,99	03715	1,89	07311	1,30	11841	6,57	12654	2,52
01951	8,47	03716	1,56	07313	1,28	11844	3,91	12801	9,00
01954	5,06	03745	1,41	07341	1,26	11851	7,11	12804	5,56
02001	8,17	03746	1,20	07343	1,25	11854	4,22	12811	7,38
02004	5,76	03755	1,65	07411	1,30	11901	9,85	12814	4,54
02011	7,34	03756	1,32	07413	1,28	11904	6,39	12841	5,52
02014	4,74	03815	2,02	07441	1,26	11911	8,79	12844	2,74
02041	5,47	03816	1,67	07443	1,25	11914	5,22	12851	6,09
02044	2,86	03845	1,51	07541	1,40	11941	6,29	12854	3,13
02051	6,26	03846	1,25	07543	1,39	11944	3,30	12901	7,55
02054	3,65	03855	1,76	07641	1,40	11951	6,94	12904	4,57
02110	5,41	03856	1,40	07643	1,39	11954	3,83	12911	6,56
02112	4,73	03909	1,18	07769	1,16	12001	7,12	12914	3,58
02113	4,26	03919	1,18	07789	1,15	12004	4,49	12941	4,71
02142	3,25	03929	1,17	07869	1,16	12011	6,14	12944	2,35
02143	2,68	03939	1,18	07889	1,15	12014	3,43	12951	5,23
02152	3,95	03949	1,17	10100	14,57	12041	4,57	12954	2,56
02153	3,48	03969	1,16	10110	13,46	12044	2,40	13001	8,43
02210	6,53	04067	1,17	10112	11,03	12051	5,13	13004	5,35
02212	5,82	04068	1,17	10300	15,07	12054	2,63	13011	7,24
02213	5,14	04077	1,18	10401	6,03	12110	4,03	13014	4,52
02242	4,10	04078	1,17	10411	5,17	12112	3,20	13041	5,46
02243	3,71	04089	1,16	10501	7,82	12113	2,76	13044	2,71
02252	4,73			10511	6,11	12142	2,39	13051	6,10

BPEJ	Kč/m ²
42911	5,67
42914	2,99
42941	4,11
42944	2,21
42951	4,38
42954	2,34
43001	6,94
43004	4,29
43011	5,94
43014	3,44
43041	4,34
43044	2,26
43051	4,90
43054	2,40
43101	5,90
43104	4,31
43111	5,22
43114	3,52
43141	4,26
43144	2,60
43151	4,45
43154	2,82
43201	5,36
43204	3,81
43211	4,74
43214	2,94
43241	3,71
43244	2,31
43251	3,93
43254	2,45
43301	8,74
43304	6,81
43311	7,82
43314	5,99
43341	6,29
43344	4,53
43351	6,81
43354	4,85
43715	1,62
43716	1,35
43745	1,38
43746	1,22
43755	1,41
43756	1,23
43815	1,87
43816	1,53
43845	1,55
43846	1,25
43855	1,58
43856	1,33
43909	1,20
43919	1,20
43929	1,18
43939	1,20

BPEJ	Kč/m ²
43949	1,18
43959	1,18
44067	1,20
44068	1,18
44077	1,20
44078	1,18
44089	1,17
44099	1,17
44167	1,20
44168	1,18
44177	1,20
44178	1,20
44189	1,17
44199	1,18
44200	10,03
44210	8,44
44300	10,16
44310	8,55
44501	7,65
44511	6,69
44600	7,32
44602	5,41
44610	6,24
44612	4,38
44613	3,46
44700	6,57
44702	5,41
44710	5,63
44712	4,54
44713	3,83
44742	2,99
44743	2,48
44752	3,33
44753	2,63
44811	4,53
44814	2,83
44841	3,69
44844	2,01
44851	4,35
44854	2,21
44911	4,22
44941	2,72
44951	3,27
45001	5,59
45004	3,82
45011	4,94
45014	3,05
45041	3,67
45044	2,44
45051	4,24
45054	2,60
45111	3,87
45113	2,98

BPEJ	Kč/m ²
45141	3,10
45151	3,32
45201	4,85
45211	3,95
45241	2,65
45251	2,81
45301	5,47
45303	3,92
45311	4,65
45313	3,05
45341	3,05
45351	3,61
45411	4,01
45441	2,59
45451	2,94
45500	6,07
45600	10,51
45700	8,18
45800	7,65
45900	7,20
46000	13,11
46100	10,36
46200	9,07
46300	5,00
46401	5,51
46411	4,94
46501	4,22
46511	3,96
46601	1,41
46701	1,41
46811	1,40
46841	1,35
46901	1,62
47001	3,30
47101	2,72
47201	1,66
47311	1,40
47313	1,38
47341	1,35
47343	1,33
47411	1,40
47413	1,38
47441	1,35
47443	1,33
47541	1,35
47543	1,33
47641	1,35
47643	1,33
47769	1,15
47789	1,15
47869	1,15
47889	1,15
50800	10,77
50810	9,37

BPEJ	Kč/m ²
50812	8,25
50840	8,35
50842	6,53
50850	8,35
50852	6,53
50900	13,99
50910	13,03
51000	14,20
51010	12,97
51100	13,41
51110	12,37
51200	12,97
51210	11,34
51212	9,83
51213	8,81
51300	11,44
51310	10,56
51313	7,75
51400	12,77
51410	10,90
51440	9,74
51450	9,74
51500	11,76
51502	10,19
51510	10,24
51512	8,66
51513	7,70
51540	8,76
51542	7,32
51543	6,46
51550	8,76
51552	7,32
51553	6,46
51602	7,81
51700	6,89
51710	6,21
51811	7,70
51814	4,63
51841	6,11
51844	3,40
51851	6,11
51854	3,40
51901	8,68
51904	5,32
51911	7,67
51914	4,31
51941	6,40
51944	3,30
51951	6,40
51954	3,30
52001	7,31
52004	4,86
52011	6,26
52014	4,08

BPEJ	Kč/m ²
52041	5,40
52044	3,15
52051	5,40
52054	3,15
52110	4,21
52112	3,06
52113	2,50
52142	2,21
52143	1,87
52152	2,21
52153	1,87
52210	6,13
52212	5,08
52213	4,37
52242	3,60
52243	2,97
52252	3,60
52253	2,97
52310	6,46
52312	5,24
52313	4,91
52501	9,42
52504	6,21
52511	8,11
52514	4,79
52541	6,62
52544	3,51
52551	6,62
52554	3,51
52601	8,28
52604	5,09
52611	7,26
52614	4,39
52641	5,70
52644	3,21
52651	5,70
52654	3,21
52701	6,60
52704	4,57
52711	5,84
52714	3,96
52741	4,91
52744	3,26
52751	4,91
52754	3,26
52801	9,22
52804	5,95
52811	7,90
52814	4,70
52841	6,55
52844	3,37
52851	6,55
52854	3,37
52901	9,00

Příloha k vyhlášce č. 48/2011 Sb.

Třídy ochrany

Tabulka č. 1

I. třída ochrany

BPEJ

00100	00300	05600	06000	10100	10300	11000	11010	11100
11110	11112	15600	16000	16100	20100	20200	20300	20900
20910	21000	21100	21110	25600	26000	30100	30200	30300
30900	30910	31000	31100	35600	36000	40100	40110	40200
40210	40300	40900	40910	41000	41010	41100	41110	45600
45800	46000	46100	46200	50900	50910	51000	51010	51100
51110	51200	51400	55600	56000	56100	61200	61400	65600
66000	66100	71100	71200	72801	72811	72901	72911	73011
75600	83401	83421	83501	83521	93601	93621	95600	

Tabulka č. 2

II. třída ochrany

BPEJ

00110	00112	00501	00600	00610	00800	00810	05700	05800
06100	06200	10110	10112	10501	10600	10800	10810	11300
11310	11400	11410	15700	15800	16200	20110	20112	20210
20212	20501	20600	20800	20810	21010	21200	21210	21400
21410	21500	21510	24200	24210	25700	25800	26100	26200
30110	30112	30210	30212	30501	30600	30800	30810	31010
31110	31200	31210	31400	31500	31510	34200	34210	35700
35800	36100	36200	40112	40212	40800	40810	40812	41200
41210	41400	41410	41500	41510	41901	41911	42801	44200
44210	45700	45900	50800	50810	50812	51210	51212	51300
51310	51410	51500	51502	51510	51512	52501	52511	52801
52811	52901	52911	53001	53301	54200	54210	54300	54310
55700	55800	55900	56200	61210	61212	61300	61310	61410
62210	62801	62811	62901	62911	64200	64210	64300	64310
65700	65800	66200	71110	71210	71300	71310	71400	71410
71500	71502	71510	72210	72501	72511	72601	72611	72701
72804	72904	73001	73101	73201	73211	73301	73311	74310
74400	74410	74600	75500	75700	75800	82210	83404	83431
83504	83531	84400	84410	85500	85600	85800	93604	93631
95500	95800							

Tabulka č. 3

III. třída ochrany

BPEJ

00511	00602	00612	00700	00710	00750	00850	01901	05900
10511	10602	10610	10612	10700	10710	10750	10850	11440
11811	11901	12501	12601	12801	12811	13301	13304	13314

15001	15004	15011	15900	16300	16401	20511	20602	20610
20612	20700	20710	20850	21212	21213	21300	21310	21440
21450	21512	21602	21811	21901	21911	22501	22511	22601
22611	22801	22804	22811	22901	22911	23001	23301	23304
23311	24600	24602	24610	24612	24700	24702	24710	24712
25001	25900	26300	26401	30511	30602	30610	30612	30700
30710	30850	31212	31213	31300	31310	31410	31512	31602
31901	31911	32501	32511	32601	32611	32801	32804	32811
32901	32911	33001	33301	33304	33311	34300	34310	34400
34501	34511	34600	34602	34610	34700	35001	35011	35201
35211	35900	40840	40842	40850	40852	41212	41213	41300
41310	41440	41450	41512	41513	41540	41550	41552	41602
41904	41941	42501	42511	42601	42611	42804	42811	42901
42911	43001	43301	43304	43311	44300	44310	44501	44511
44600	44602	44610	44700	44702	44710	45001	45011	45201
45211	45301	46401	46411	50840	50842	50850	50852	51213
51313	51440	51450	51513	51540	51550	51552	51811	51901
51911	51941	51951	52001	52210	52504	52514	52541	52551
52601	52611	52804	52851	52904	52914	53011	53041	53101
53201	53304	53311	53341	53351	54400	54410	54501	54511
54600	54602	54610	54700	54702	54710	55001	55011	55201
55301	56401	56411	61213	61313	61440	61450	61602	62001
62212	62411	62441	62451	62601	62611	62701	62711	62804
62904	63101	63201	63211	64340	64400	64410	64501	64511
64600	64602	64610	64700	64702	64710	65001	65011	65500
65900	66401	66411	71212	71313	71440	71450	71512	71600
71602	71610	72212	72411	72504	72514	72604	72704	72711
72814	72914	73004	73014	73104	73111	73204	73304	73314
74602	74610	74612	74700	74702	74710	75001	75011	75201
76401	76411	82212	83424	83524	85001	85011	85201	86401
86411	93624	95001	95011	96401	96411			

Tabulka č. 4

IV. třída ochrany
BPEJ

00401	00411	00640	00650	00740	00840	01811	01904	01911
01914	01941	01944	01951	02001	02004	02011	02014	02041
02051	02110	02112	02210	02212	02242	02252	02310	02312
02411	02414	02441	02451	02901	02904	02911	02914	02941
02951	03201	03204	03221	03231	05500	06300	06401	06411
06501	06511	10401	10411	10640	10650	10740	10840	11313
11814	11841	11844	11904	11911	11914	11941	11951	12001
12011	12110	12210	12212	12242	12252	12310	12312	12504
12511	12514	12541	12544	12604	12611	12614	12641	12651
12804	12814	12841	12851	12901	12904	12911	12914	12941
12951	13001	13011	13041	13051	13101	13201	13204	13311
13341	13351	15014	15041	15111	15411	15500	16411	16501